БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 127 (7127)
МАЙН 31
ВТОРНИК
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Колхознигууд, механизаторнууд! Кукурузын баян ургасын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэгты!

Кукуруза тарилгые дүүргэбэ

Заиграйн аймагай Ново-Брянска МТС-эй харьяата колхозууд энэ жэлдэ 700 гаран гектарта кукуруза тарижа, түсэбөө дүүргэбэ. Тарилга имагтал квадратно-гнездовой аргаар хэгдээ.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо Дампил Раднаевай хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуулай звено жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилөө. Тэдэнэр тарилгые үдэр бүхэндэ 18 гектар хүрэтэр шанар һайнтайгаар хэһэн байна.

К. Алексеев.

**

Кяхтын МТС-эй механизаторнууд болон эндэхи колхознигууд энэ һарын һүүлшын декада соо илангаяа шангаар хүдэлмэрилжэ, майн 27-до кукурузын тарилгые дүүргээ. Хамта 1704 гектарта кукуруза таригдаа. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Воронцов) 827 гектарта, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 682 гектарта ороoһото ба тэжээлэй энэ культурые таряа. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг нүхэд Скодяевай, Черепановай тракторна бригадынхид кукуруза тарилгын үедэ механизмуудаа һайнаар хүдэлгэжэ, энэ шухала кампаниие богонихон болзорто дүүргээ. Тракторист Цыбиков, машинист Банзаракцаев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг «СКГ-6» маркын сеялкын агрегадайхид үдэр бүхэндэ 16—18 гектарта кукуруза тарижа байба.

Б. Мунгонов.

**

Сэлэнгын аймагай Сүхын МТС-эй харьяата колхозуудта түсэбэй ёһоор 950 гектарта кукуруза таригдажа дүүрэбэ. Эндэхи колхозууд ехэхэн талмай дээрэ энэ культура таряа. Жэшээлхэдэ, Маленковой нэрэмжэтэ колхоз 500 гектарта, Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз 300 гектарта кукуруза тариһан байна. Райфогой, комхозой, райпотребсоюзай болон бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд кукуруза тарилгадань эндэхи колхозуудта ехэ туһа хүргөө.

Б. Ширеторов.

Кукурузамнай ургажа захалба

ПЕТРОПАВЛОВКА. (Телефоноор абтаба). Һүүлэй үедэ дулаахан үдэрнүүд боложо, май һарын тэн багаар тариһан кукурузамнай газарһаа бултайжа гараа. Зарим газарнуудта 1,5—2 сантиметр үндэртэй болонхой. Ургажа эхилхэдээ соохорлонгүй, нэгэ жэгдээр хүхэрэн гаража байна. Зарим газарнуудта наринаар хараа һаа, квадрадууд мэдэгдэхээр болоо.

Газарайнь хүрьһэнэй шиигтэй, дээгүүрээ хатуураагүй байһан дээрэһээ бидэнэр кукурузын бултайхын урда тээ борнойлоогүйбди. Иигээд буртаг үбһэнүүдэй ургажа захалхалаар ряд хоорондын элдүүрилгэ хэгдэхэ байна. Кукуруза ургуулха звеногойхиднай энэ культурын эшэнүүдые яажа шэнгэрүүлхэ, нэмэлтэ тэжээл оруулха, хэнзэ һалаануудыень отолжо хаяха заабаринуудтай танилсанхай. Манай колхознигууд энэ жэлдэ механизаторнуудай туһаламжатайгаар кукурузын тарилгада харууһа һайнаар хэжэ, 400-гаад гектарайнгаа га бүхэнһөө 280 центнерһээ доошо бэшэ силостэ оруулагдаха ногоо, 20 центнерһээ доошо бэшэ эдеэшэнтэһэн буурсагуудые хуряаха зорилготой.

М. Кавелин, Зэдын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Юу бодожо һуунад бэ?

Закаменай аймагай колхозууд кукуруза тарилгые бэлэдхэл муутайгаар угтаад, энэ хүдэлмэриие тэсэшэгүй удаарууlжа байна. Энэ ушар юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, МТС-эй кукуруза таридаг тусхай, мүн тааруулагдаһан сеялкэнүүд урагшаа ябанагүй. Мүнөө хабар колхозуудай полинууд дээрэ сеялкын 18 агрегат кукуруза тариха байһан аад, мүнөө оройдоо 5-ниинь ябахадаа ябажа, үгыдөө үгы байдаг. Ленинэй, Сталинай нэрэмжэтэ, «Сталинай зам», «Коммунизм» колхозуудта кукурузын тарилга илангаяа ехээр удаарууlагдана. Эдэ колхозуудта хахад һара тухай саг соо кукурузынгаа тарилгые һаял хахадлажа байна. Муугаар элдүүрилэгдэһэн, хүсэд үтэгжүүлэгдээгүй газарнуудта кукуруза таригдана. Энэ шухала культурые тарилга дээрэ агротехникын заабаринуудые бүдүүлигээр эбдэхэ баримтанууд али олон үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо олохон гектар дээрэ квадратно-гнездовой аргаар бэшэ, харин миии юрын аргаар, үргэн рядтайгаар кукуруза таригдаа. Ряд хоорондын элдүүрилгые механизмын хүсөөр хэхэ аргагүйгөөр, тэрэ саанаа шанар муутай, үтэгжүүлэгдээгүй газарта тарихада өөдтэй ургасын ургахагүй байһаниинь мэдээжэ. Малажал ехэтэй энэ колхоз байгша ондо 260-аад гектарта кукуруза тариха түсэбтэй юм. Теэд эндэ мүнөө кукурузын тарилга арайхан гэжэ хахадлаад байна. Кукуруза гараар тариха хүдэлмэри эндэ мүртэйгөөр эмхидхэгдэнэгүй. Үдэр бүри, оройдоол 10-аад колхознигууд энэ хүдэлмэридэ гарана. Һаяхан аймагай эмхи зургаануудһаа 30-аад хүн гурбан хоног соо туһалхаяа ерээд, мүртэй юумэ хээгүй, олон хүнүүдынь болзорһоо урид гэртээ харишаһан байха юм. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд тэдэ хүнүүдые дүүрэн хүсөөрнь хүдэлмэрилүүлхэ гэжэ оролдоогүй.

Кукуруза тарилгые иитэрээ удаарууlжа байхадаа тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Хубанов, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Доржиев гэгшэд юу бодожо һуунад хаб?

Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо кукурузын тарилга нобшо удаанаар ябуулагдажа байна. Мүнөө хүрэтэр энэ культура ургуулха звено эмхидхэгдээгүй байһаар. Энэ тарилга мүн лэ һая хахадлажа байна.

Энэ жэлдэ малаа хүсэд хүрэхэ шэмэтэ тэжээлээр хангахын тулада аймагай колхозуудай, Закаменай МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд кукурузын тарилгые түргэдхэхэ тушаа шууд хэмжээ дары абаха зэргэтэй.

М. Гончиков.

Тарилга удаарууlагдана, харууһалга хэгдэнэгүй

ХОРИ. (**Телефоноор абтаба**). Аймагай колхозууд кукурузын тарилгые саг болзортонь, шанар һайнтайгаар үнгэргэхэ аргатай юм. Теэд МТС-үүдэй механизмуудай муугаар ашаглагдаһан, гараар тарилгые үргэнөөр эмхидхээгүй дээрэһээ олонхи колхозууд кукурузын тарилгые май һарын дүүрэтэр унжагайруулжа байна. Үдын МТС-эй харьяата Калининай, Сталинай нэрэмжэтэ, «Гигант», «Пламя», Хориин МТС-эй Карл Марксын, Хрущевой нэрэмжэтэ, «Путь Сталина» колхозуудта кукурузын тарилга илангаяа удаарууlагдана. Хориин МТС-эй харьяата «Путь Сталина» колхоз 100 гектарта кукуруза тариха байһан аад, тэрэнээ 10 гаран хоног соо тарижа дүүргэнэгүй. Энэ колхоздо «СКГ—6» маркын нэгэ сеялкэ эльгээгдэжэ, 5—6 хоног соо бүтээсэ багатайгаар хүдэлүүлэгдээд, ондоо колхоздо эльгээгдээ. Теэд гараар тарилга хэгдэнэгүй. Тус колхоздо хүдэлмэрилдэг нүхэр Сарьяновай тракторна бригадынхидай кукуруза тариха газарые хүсэд элдүүрилээгүй байһан дээрэһээ майн 26—27—28-най үдэрнүүдтэ тарилга оройдоошье хэгдэбэгүй.

Мүн энэ МТС-эй харьяата Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз кукуруза тариха газараа эртээнһээ уһалаагүй байжа, тарилгые һая болотор эхилээгүй байгаа. Майн 30-най мэдээгээр эндэ 100 гектарай хахадынишье таригдаагүй.

Һүүлэй үедэ һалхитай хуурай үдэрнүүдэй болоһон дээрэһээ тарилга хэһэн газарнуудай хүрьһэн дээгүүрээ горьтойхоноор хатаа, хатуураа. Түрүүшын үдэрнүүдтэ кукуруза тариһан газарнуудтаа шииг нойто барихын, хатуурһан хүрьһыень зөөлэрүүлхын тулада борнойлхо хэрэгтэй байгаа. Теэд энэ хүдэлмэри нэгэшье колхоздо захалаадүй. Хориин, Үдын МТС-үүдэй главна агрономууд Смолкин, Мышинский гэгшэд тарилга харуулһалха хүдэлмэриие эхилхэ тушаа һаналаа табинагүй

Ц. Дандаров, манай корр.

Промышленна предприятиин партийна организаци

Урдань хаанта засагай үедэ тон эрдэнги, өөрын промышленность й, харанхы балар заха хизаар бай н манай Бурят-Монгол имагтал ветскэ засагай үедэ хүгжэнги ин стритай, социалистическэ хүдөө ахытай, урган һалбаржа бай н культуратай республикануудай гэн болонхой. Мүнөө республика торнай гурбан зуу гаран про шленна предприятинууд, тэрэ одо Ленинэй орденто Улан-Удын ровозо-вагонно завод, мяха-кон рвын комбинат, шэлэй механизи ваннэ завод, сэмбын фабрика ба сад хэдэн олон предприятинууд олсоно. Энэ хадаа бүхы орон нютаа һалбаран мандуулхын, социа стическэ ажахыгаа ба культураяа м саашадань хүгжөөн дэбжээхын лөө Коммунистическэ партиин, ветскэ правительствын саг үргэл ын анхарал оролдолго гаргажа йдагай эли тодо гэршэ жэшээ н.

Республикымнай эрхим түрүү едприятинууд гүрэнэй үгэһэн алгабариие дүүргэхын ба үлүүлэн ргэхын, ажалай бүтээсые таһал рягүйгөөр дээшэлүүлхын, бү эн гаргадаг продукциингаа шана е улам һайжаруулхын, үнынь ашадань химдаруулхын түлөө шэмтэйгээр тэмсэнэ. Гэхэ зуура, рэнэй түсэбые предприяти бүхэнэй ргэдэг байгаа һаа, манай амжал нууд бүришье ехэ байха һэн. эд гүрэнэй даалгабариие дүүргэ гүй, үйлэдбэрилдөө шэнэ техникэ бтэрүүлхын, ажалай түрүү арга рэглэхын түлөө ёһотой һайнаар эсэдэггүй ажахын хүтэлбэрилэг ишье, мүн зарим партийна орга зацинуудшье манай олохон пред иятинуудта бии байна.

Зүгөөр, промышленна предприя ин партийна организациие абажа эхэ болоо һаа, тэрэнэй үмэнэ ай бтар ехэ хүндэтэй ба харюусал ай зорилго табигдана. Тэрэ хадаа алдаа болон социалистическэ зөө хогшолдо коммунистическэ ор хандадаг байхаар хүдэлмэри дые, инженерно-техническэ хү элмэрилэгшэдые хүмүүжүүлхэ, алай бүтээсые улам дээшэлүүл үйлэдбэриин бии байгаа тал йнуудһаа, түхеэрэлгэ бүхэнһөө ам ехэ продукци абадаг болохо, тээн гаргадаг продукциингаа ша рые бүри һайжаруулха хэрэгтэ онниитые хододоо элсүүлэн хабаа улха уялгатай. Предприятиин ртийна организаци гээшэ бүхы рүү, шэнэ юумые эршэмтэйгээр ижэхэ зуураа, даалгагдаһан хэ тээ хойрогоор хандадаг, үйлэдбэ ин түрүүшүүлэй дүй дүршэлые оной шадабари болгон нэбтэрүүл хэрэгые тоодоггүй, ажалай ба гү эй журамые эбдэдэг баримта удтай эрид шууд тэмсэдэг байха рэтэй.

Теэд өөһэдынгөө бодото уялгануу е хүсэд һайнаар бэелүүлдэггүй, агдалнуудтай эбсэдэг партийна ганизацинууд манай промышлен зарим предприятинуудта үшөөл . Улан-Удэ станциин түмэр за й узелай партийна комитет дутаг лнуудтай эбсэдэг, предприятинуу й хүтэлбэрилэгшэдэй урда, пар на организацинуудай секретарь удай үмэнэ шухала эрилтэ таби гүй байна. Мүнөө түмэр замай анспорт дээрэ түхеэрэлгэнүүдые аглаха гурим сахидаггүй барим нууд үзэгдэнэ. Үйлэдбэриин тү шүүлэй дүй дүршэл ёһотой йнаар эндэ нэбтэрүүлэгдэнэгүй, арнуудай техническэ һуралсал нгалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. э дутагдал юун дээрэһээ үзэгдэ нэб гэхэдэ, түмэр замай узелай партком, мүн партийна организацинууд предприятинуудай ажабайдалай гол шухала асуудалнуудта анхаралаа багаар табина, шэнэ техникэ ба үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэлые олоной шадабари болгон нэбтэрүүлхэ хэрэгые шнидхэнэгүй, дороһоо ороһон шүүмжэлхы ажаглалтануудта ба дурадхалнуудта хайхарамжагүйгөөр хандана.

Партийна организацинууд болбол предприятинуудай ажал-ябуулгадахи гол шухала асуудалнуудые коммунистнуудай суглаан дээрэ хододоо зүбшэн хэлсэжэ байха, даалгагдаһан хэрэгэйнь түлөө инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, олониитэ хүдэлмэришэдэй ажалай эдэбхи хэшээлые улам ехэ болгохо зорилготой. Олониитэ хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үйлэдбэриин зүблөөнүүд ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Ажалдаа шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ, ажалай бүтээсые улам ехэ болгохо, бүтээн гаргадаг продукциингаа шанарые саашадань һайжаруулха тухай ба бусад асуудалнуудые үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ хододоо зүбшэн хэлсэжэ байха шухала.

Ажахын амжалта ниитэ-политическэ хүдэлмэриһөө, ниитэ ойлгуулламжын хүдэлмэриин хэмжээнһээ дулдыдадаг байһаниинь элитэ. Политическэ хүдэлмэри хаана һайнаар ябуулагданаб, тэндэ ажахын амжалта заатагүй туйлагдадаг байна гэжэ дүй дүршэл харуулна. Теэд энэ элитэ ушарые хараадаа абадаггүй, коллективэйнгээ дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхын түлөө оролдодоггүй партийна организацинууд үшөө бии байна. Улан-Удын мебельнэ фабрика, «Кооптруд» артель ба бусад предприятинуудта агитационно-ниитын ба политическэ хүдэлмэри угаа һулаар ябуулагдана.

Предприятинуудай партийна организацинууд коллективэйнгээ дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулха, промышленностиин хүдэлмэришэдэй үмэнэ парти, правительствын табиһан зорилгонуудые һайнаар тэдэнэртэ ойлгуулан тайлбарилжа үгэхэ зэргэтэй. Һаяхан промышленностиин хүдэлмэришэдэй Бүхэсоюзна зүблөөн Москвада үнгэргэгдэжэ, зүблөөндэ хабаадагшад Советскэ Союзай промышленностиин бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ, албахаагшадта хандаһан хандалга гаргаба. Энэ гүрэн түрын удхашанартай хандалгые партийна организацинууд хүдэлмэрилэгшэд, албахаагша бүхэндөө тодорхой һайнаар ойлгуулжа үгэхэ уялгатай.

Партийна организацинууд болбол предприятинуудайнгаа ажал-ябуулгые хинажа байха үүргэеэ хангалтатайгаар бэелүүлхэ, шүүмжэлэл ба илангаяа дороһоо ороһон дурадхалнуудые бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ, олониитэ ажалшадай эрилтэнүүдтэ анхаралтайгаар хандаха уялгатай.

Мүнөө табадахи табанжэлэй һүүлшын жэл ябажа байна. Гүрэнэй даалгабариие болзорһоонь урид дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын, ажалай бүтээсые али болохоор дээшэлүүлхын түлөө, техникэ эрхим һайнаар ашаглахын түлөө, түхеэрэлгэ бүхэнһөө, үйлэдбэриин талмайн квадратна метр бүхэнһөө продукци улам ехээр гаргадаг болохын түлөө тэмсэхэ гээшэ предприятинуудай партийна организацинуудай шухалын шухала зорилго мүн.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Арадай ажахыда түрүү наукые, техникые ба технологиие нэбтэрүүлхэ хэрэг һайнаар эмхидхэхын, мүн научно-техническэ пропагандые һайжаруулхын зорилгоор СССР-эй Верховно Соведэй Президиум энэ оной йн 28-най Указаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шэнэ техникын лаар (СССР-эй Гостехникэ) Гүрэнэй Комитет байгуулба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум СССР-эй Министрнүүдэй ведэй шэнэ техникын талаар Гүрэнэй Комитедэй Түрүүлэгшээр СССР- Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Орлогшо нүхэр **Малышев** чеслав Александровичые томилбо.

Советскэ Союзай ба Югославиин Правительственна делегацинуудай хоорондо болоһон хэлсээнүүд тухай КОММЮНИКЕ

1955 оной майн 28-да Н. С. Хру в түрүүтэй Советскэ Социалисти скэ Республикануудай Союзай авительственна делегациин ба Броз-Тито түрүүтэй Югославиин адай Федеративна Республикын авительственна делегациин хоо до хэлсээнүүд үргэлжэлөө. Хэлсээнүүдэй үедэ Югославиин Арадай Федеративна Республикын ба Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай хоорондохи саашанхи харилсаануудай асуудалаар һанамжанууд хэлсэгдэбэ.

Майн 29-дэ СССР-эй Правительственна делегаци ФНРЮ-гэй Правительствын уряалаар тусгаар поездоор Бриони арал дээрэ ошобо.

Колхозойнгоо улам хүгжэхэ, колхознигуудайнгаа баяжаха замаар

(Колхозой түрүүлэгшын хөөрөөнһөө)

Хүдөө ажахые дам саашадань хүгжөөхэ тушаа парти, правительствоор зохёогдоһон программые хэр зэргээр бэелүүлжэ байһан тухайгаа Байкало-Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Т. Д. Сычев манай корреспондентдэ иигэжэ хөөрэбэ:

—Коммунистическэ парти, Советскэ правительствомнай хүндэ промышленностьёо бүхы хэмжээгээр лэ хүгжөөһэнэй үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахые улам ехээр дэбжээхэ зорилго табинхай. Энэ зорилгые бэелүүлхын түлөө ороноймнай бүхы ажалшад эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байна. Мүн манайшье артелиин гэшүүд партиин ЦК-гэй январска Пленумэй даалгабариие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө Кабанскын МТС-эй механизаторнуудтай хамта эршэмтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Манай артелиин колхознигууд хүдөө ажахые түсэблэхэ шэнэ гуримай ёһоор, ажахыгаа хүгжөөхэ түсэб табихадаа ойрын 2—3 жэл соо малажалһаа ашаг шэмэ абалга хоёр—хоёрһоо үлүү дахин ехэдхэхэ, мүн ороoһо таряанай ургасые эрид дээшэлүүлхэ гэжэ хараалаа. Жэшээлхэдэ, үнеэдэй тоое олошоруулхатаяа хамта, 1954 онойхитой сасуулхада 1957 он хүрэтэр һү һаалгые 2,4 дахин дээшэлүүлхэ байнабди. Тиин, үнеэн бүриһөө 1800 литр һүн һаагдаха болоно. Энээниие туйлахын тулада түбхын түрүүн малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, һайн байрануудые түхеэрэхэ, мүн тэдэнэй харууһалгые эрхимээр эмхидхэхэ байнабди. Энэ зорилгоор мүнөө жэлһээ эхилээд кукуруза тарибабди. Эгээл эрхимээр элдүүрилэгдэһэн 250 гектарта кукуруза таригдажа дүүрээ шахуу. Тэрэ тоодо колхозно эрдэмтэ Т. Мальцевай зохёоһон арга методээр элдүүрилэгдэһэн 10 гектар пар дээрэ кукуруза таригдаһан байна. Мүн кукуруза тариха газарта 2430 тонно наг шэбхэ, 200 центнер шубуунай аргал, тэрэшэлэн минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Тарилга квадратно-гнездовой аргаар хэхын тулада нэгэ сеялкэ тааруулагдан бэлэдхэгдэһэн, мүн гараар тарихын тулада 40 зэмсэгүүд хэгдэһэн байгаа. Кукуруза тарилга дээрэ Лидия Вторушина, Константин Муравьев гэгшэдэй звенонууд һайнаар хүдэлмэрилнэ. Зүгөөр, тарилга хэһээрээ хизаарлаха бэшэ, харин ургажа байха үедэнь тэрэнэй хойноһоо эрхимээр харууһалжа байха уялгатайбди. Тиимэһээ эдэ звенонуудай гэшүүд мүнөөнһөө эхилээд, агрономуудай туһаламжатайгаар кукурузынгаа хойноһоо харууһалха бүхы агротехникые нарииаар бэелүүлхэ юм.

Кукурузаһаа үндэр ургаса абаад, мүн үбһэ ногоо болон бусад шэмэтэ, бүдүүн тэжээлнүүдые бэлэдхээд байхадаа малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулжа шадахабди.

Саашань нүхэр Сычев ниитынгээ малые байра байдалаар хангаха тушаа юу хэхэ тухайгаа, мүн юунэй хэгдэжэ байһан тухай хөөрэбэ.

—1957 он хүрэтэр 530 толгой үнеэдэй багтаха типовой байра, 300 тугалай байра, 1600 толгой хонилой багтаха байра баригдаха юм. Мүн шубуунай, гахайн, моринои байранууд баригдаха. Гадна, силосэ хэдэн набтар башни, траншейнууд баригдахаар хараалагдана. Ойрын 2—3 жэлэй турша соо малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэринүүд механизацилагдаха байна. «Мүнөө малай типовой байрануудые барилгада, мүн малажалай хүдэлмэринүүдые механизацилгада бэлэдхэл хэгдэнэ. Эхэ гахайн байрын һууринь табигдажа байнхай. Мүнөө бии байгаа типовой малай байрануудта хоёр дүүжэн харгы татагданхай.

Партиин Центральна Комитедэй сентябрьска, февральско-мартовска, январска Пленумүүдэй тогтоолнуудай гараһанһаа хойшо таряанажалаа эрид хүгжөөхын түлөө тэмсэхэтэеэ хамта, мүн малажалдаа урдынхиһаа улам ехэ анхарал табидаг болообди. Малажалдахи тоо бүридхэл һайжаруулагдаа. Эбэртэ бодо малай үүлтэр һайжаруулхын тулада һайн үүлтэрэй дүрбэн буха абаабди. Мүн 80 толгой эрхим үнеэдые илганхайбди.

Малай үбэлжэлгэ яһала һайнаар үнгэргэгдөө. Шэнэ түлнүүдшье хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө малажалай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд социалистическэ мүрысөөндэ бултадаа оролсонхой. Тэрэнэй ашаар һү һаалга үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо нэгэ хахад дахин дээшэлһэн байна. Колхозой түрүү һаалишан Дарья Вторушина 1954 оной октябриин 1-һээ 1955 оной майн 1 хүрэтэр нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 839 литр һү һаагаа. Мүн һаалишад Пелагея Орлова, Пелагея Изюрьева гэгшэд яһала ехэ һү һааһан ба һаажашье байна. Иигээд мал ногоондо садахань гээшэ. Тэрээнтэй хамта, һү һаалга бүри ехээр дээшэлхэ байна. Манай һаалишад зундаа үнеэдые үдэрэй гурба удаа һааха юм. Малай зунай харууһалгые зүбөөр эмхидхэжэ, бэлшээрэ һайнаар хэрэглэхын түлөө малшаднай мүнөөнһөө эхилээд тэмсэнэ. Зундаа малаа һайса таргалуулжа, гүрэндөө тарган мяха тушааха зорилготойбди.

1957 он хүрэтэр хонин һүрэгэймнай 80 процентнь нарин, нарибтар нооһотой болохо. Тиин гүрэндөө имагтал һайн шанартай нооһо ехээр тушааха байнабди. Яков Андрияновичч Орловой хүтэлбэрилдэг отарынхид бүришье ехэ нооһо хайшалха аргатай. Тэдэнэр үнгэрэгшэ жэлдэшье хонин бүриһөө 3 килограммһаа үлүү нооһо хайшалаа һэн.

Хараалһан хэмжээ-ябуулганууд соомнай тарилгын талмай нилээд үргэдхэгдэжэ, ургаса ехээр абтахаар түсэблэгдэнхэй. Тарилгын талмай үргэдхэхэдөө шугы бургааһа сэбэрлэжэ, шэнэ газар ашаглахабди. Мүнөө жэлдэ 800 гектарта эртын ороoһото культуранууд таригдаа. Мүнөө оройн культуранууд болон хартаабха, овощь тарижа байнабди. Кабанскын МТС-эй механизаторнууд Зайцев, Сычев, Быков, Тугарин ба бусад манай колхозой поли дээрэ һайнаар хүдэлмэрилжэ байна. Тарилгын хойноһоо харууһалга зүбөөр эмхидхээд, хуряалгын үедэ ургасын гээлтэ хоролтые болиоулаад байхадаа энэ жэлһээ эхилээд, га бүриһөө 13-һаа үлүү центнер таряа хуряаха аргатайбди.

Партиин ЦК-гэй январска Пленумээр табигдаһан зорилгые хараалагдаһан болзорһоонь урид амжалтатайгаар дүүргэжэ шадахамнай лабтай гэжэ бүхы колхознигуудайнгаа зүгһөө мэдүүлнэб.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Эмхидхэлэй хүдэлмэрийе һайжаруулха

(КПСС-эй Улан-Удын Городской райкомой партийна болон ажахын эдэбхитэдэй суглаанһаа)

КПСС-эй Улан-Удын Городской райкомой партийна болон ажахын эдэбхитэдэй суглаан һаяхан болобо. Суглаан дээрэ «Районой промышленностиие саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» гэһэн асуудалаар КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр **Бадмацыренов** элидхэл хээ.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд һүүлэй үедэ районой промышленна предприятинуудай коллективүүдэй хүдэлмэреэ яһала һайжаруулжа байһан тухай тэмдэглэбэ. Городской районой предприятинууд 4 һарынгаа түсэбые бүхыдэнь 106 процент дүүргэжэ. түсэбһөө гадуур 6 миллион гаран түхэригэй продукци үйлэдбэрилбэ. Ажалай бүтээсэ нёдондо жэлэй энэ үеынхиһөө 2,2 процентээр дээшэлээ. Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артелиин ба уранзураашадай мастерскойн коллективүүд табанжэлэйнгээ түсэбые сум дүүргэһэн байна.

Районой промышленна предприятинууд табанжэлэйнгээ түсэбые бүхыдэнь 88,8 процент дүүргэнхэй. Городской электростанциин, «Пищевик» болон «Труд» гэжэ олзоборилгын артельнүүдэй, мүн загаһа болбосоруулгын заводой коллективүүд табанжэлэйнгээ түсэб дүүргэлгээр яһала һайн амжалта туйланхай.

Зарим предприятинуудай партийна, профсоюзна организацинууд болон ажахын хүтэлбэрилэгшэд шэнэ техникэ, түрүү технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, мүн бии байһан түхеэрэлгэнүүдээ һайнаар ашаглаха асуудалнуудта анхаралаа ехээр табидаг болоо.

Үйлэдбэреэ һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг предприятинуудай хажуугаар ажалаа муугаар эмхидхэдэг, техникэ муугаар ашагладаг гээгдэнги предприятинуудай бии байһан тухай үгэ хэлэгшэд хурсаар шүүмжэлбэ. Хэдэн олон предприятинууд болон олзоборилгын артельнүүд продукци үйлэдбэрилхэ 4 һарынгаа түсэбые дүүргэнгүй үлэһэн байна. Жэшээнь, ликеро-архиин, горпромторгын мастерскойнуудай, «Красный путь» гэжэ олзоборилгын артелиин коллективүүд хангалтагүйгөөр ажаллажа, түсэбөө дүүргэнэгүй.

—Олохон предприятинуудта шэнэ техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэг хангалтагүйгөөр табигданхай, —гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. — 1-дэхи номерой хилээмэнэй заводой үйлэдбэридэ һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ нэгэшье шэнэ техникэ нэбтэрүүлэгдээгүй, харин складтань шэнэ техникэ хэбтэжэ байдаг. «Бурмонголстрой», «Забайкаллестранстрой» трестнүүдтэ, мүн бусад предприятинуудта бии байһан түхеэрэлгэнүүдэй 30—40 процентнь хэрэглэгдэнгүй миин хэбтэнэ. Махоркын, кондитерскэ фабрикануудта үйлэдбэриин процессүүдые комплекснoop механизацилха хэрэгтэ анхарал хандуулагданагүй.

Иимэ байдал юун дээрэһээ тохёолдоноб гэхэдэ, зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд: инженернүүд, техникүүд, технологууд наука болон техникын туйлалтануудые, мүн адли үйлэдбэритэй предприятинуудай ажалай түрүү дүй дүршэлые шэнжэлжэ үзэнэгүй. Энэ ушарһаа зарим предприятинуудай инженернүүд ондоо предприятинуудта үни хада хэрэглэгдэжэ байһан түхеэрэлгэнүүдые «зохёожо», «шэнээр байгуулжа» сагаа барана. Жэшээнь, шэлэй заводой инженернүүд шэлые механизированнээр отолхо түхеэрэлгые «зохёохын» түлөө үнинэй оролдолго гаргана. Харин иимэ түхеэрэлгэнүүд манай ороной бусад шэлэй заводуудта үни сагай амжалтатайгаар хэрэглэгдэжэ байдаг юм.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукци үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ, үйлэдбэриин гаргашые хороохо ба продукциин өөрынь үные химдаруулхын тулада уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой үүсхэл оролдолгые улам бадаруулха шухала. Энэ хүдэлмэри районой предприятинуудта тон хангалтагүйгөөр табигданхай гэжэ суглаан дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Уралан нарижуулагшадай too жэл бүри үсөөрнэ. Энэ ушарһаа үнгэрһэн жэлэй туршада районой предприятинуудта уралан нарижуулгын оройдоо 226 дурадхал ороһон мүртөө тэдэнэй хахадынь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн байха юм.

«Бурмонголстрой» трест республикын томо предприятинуудай нэгэн юм, теэд иимэ томо предприятида оройдоо 2 уралан нарижуулагша бии гэжэ тоологдоно. Эрхим хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дурадхалнууд хэрэглэгдэнгүй хосорно, — гэжэ инженер-механик нүхэр **Галкин** хэлэбэ.

Предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд уралан нарижуулагшадай үнэтэ дурадхалнуудые үни удаан саг соо шэнжэлжэ үзэдэггүй. Эгээл иимэ ушарнууд гурбадахи автотранспортна контородо, механическа шудхалгын заводто болон бусад предприятинуудта үзэгдэнэ. Энээн тухай экономист **Рябованов,** слесарь **Иванов,** маслобазын парторганизациин секретарь нүхэр **Колегин** болон бусад шүүмжэлһэн байна.

Зарим предприятинуудта ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл һулаар ябуулагдана. Үнгэрһэн 4 һарын туршада районой 7 предприяти ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргээгүй. Предприятинуудай партийна, профсоюзна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалда гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй. Эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхадаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ асуудалтай нягта холбоотойгоор үнгэргэхэ хэрэгтэй.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн нүхэр **Азин** энергетическэ предприятинууд болон цехүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха тухай шухала асуудал табиба. Олонхи предприятинуудай электроцехүүд хангалтагүй байдалда оронхой. Түрүү электрогагнууршад болон автогенщигүүдэй дүй дүршэл дэлгэрүүлэгдэнэгүй.

—ПВЗ-гэй электрогагнууршадай дүй дүршэлые механическа шудхалгын ба судно-заһабарилгын заводуудай гагнууршад мэдэдэггүй байха юм. Иимэһээ техническэ эрдэм дэлгэрүүлхэ тусхай нэгэдэл эмхидхэхэ саг ерээ. 7—8 жэлэй саада тээ городто эмхидхэгдэһэн тиимэ нэгэдэл тарашанхай. Наука болон техникын туйлалтануудые дэлгэрүүлгээр профсоюзна организацинууд ехэ юумэ хэхэ зэргэтэй,—гэжэ «Механлит» заводой главна инженер нүхэр **Марин** хэлэбэ.

Ажалай журам эбдэхэ, хүдэлмэридөө харюусалгагүйгөөр хандаха ушарнууд районой предприятинуудай хүдэлмэриин ехэхэн дутагдалнуудай нэгэн болоно. Тиимэһээ, зарим предприятинуудта голодоһон ехээр гарана. Олон хүдэлмэришэд нормоёо дүүргэдэггүй. Жэшээнь, «Победа», «Восход» гэжэ олзоборилгын артельнүүдэй, горпромкомбинадай мастерскойнуудай олонхи хүдэлмэришэд нормоёо дүүргэнэгүй. Теэд эдэ предприятинуудай партийна, профсоюзна болон комсомольско организацинууд ажалай журам бэхижүүлхэ, голодоһо гаргалгые усадхаха асуудалнуудые шиидхэхэдээ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин элдэб олон арга методүүдые һайнаар хэрэглэжэ үшөөл шаданагүй.

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадагшадай зүгһөө Советскэ Союзай промышленностиин бүхы хүдэлмэришэдтэ, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ, албахаагшадта хандаһан Хандалгые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, районой предприятинуудай коллективүүд үйлэдбэреэ саашадань һэргээн хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулгануудые баталан абана. Энэ түүхэтэ документые зүбшэн хэлсэлгэ хадаа хүдэлмэришэдэй дунда ажалай болон политическэ туйлай ехэ дэбжэлтэ гаргаба. Зорилго юуб гэхэдэ, предприятинуудай партийна, профсоюзна организацинууд эмхидхэлэй хүдэлмэриие бодотоор һайжаруулжа, хүдэлмэришэдэй үүсхэл эдэбхиие ударидан хүтэлбэрилхэ зэргэтэй.

Суглаан дээрэ предприятинуудай коллективүүдэй үмэнэһөө үгэ хэлэгшэд ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ, үйлэдбэриин бии байгаа талмайһаа, түхеэрэлгын единицэ бүхэнһөө продукци бүри ехээр гаргадаг боложо, ороной промышленностиин саашанхи хүгжэлтэдэ хубитаяа оруулалсаха байһанаа нэгэн һаналтайгаар мэдүүлбэ. Хамта 12 хүн үгэ хэлээ. Тэдэнэр булта өөһэдынгөө предприятинуудтахи дутагдалнуудые элирүүлэн шүүмжэлжэ, тэдэниие усадхаха тушаа һанамжа, дурадхалнуудые оруулаа. Зарим үгэ хэлэгшэд партиин райкомой зүгһөө туһаламжа багаар абанабди гэжэ шүүмжэлээ. Суглаанда хабаадагшад районой промышленностиие саашадань хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан тогтоол баталан абаа.

Улан-Удын мяха-консервын комбинат хахад жэлэйнгээ түсэб майн 23-да дүүргээд, табадахи табанжэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид, ноябриин 7-до дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Энэ комбинадай консервын заводой мяха шулагша Анатолий Челондаев үдэр бүри 1,5 нормо дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Челондаев мяха шулажа байна. **А. Мантасвай фото.**

„Путь Ленина“ колхоздо

КУКУРУЗА ТАРИЛГЫЕ ДҮҮРГЭБЭ

Колхозой таряанажалай нэгэдэхи бригадын гэшүүд (бригадирынь нүхэр Дамшаев) кукуруза тарилгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаад, 6 үдэрэй туршада тарилгаяа дүүргэбэ. Бригадын гэшүүдэй, үбгэд хүгшэдэй, һурагшадай хүсые кукуруза тарилга дээрэ зүбөөр хубаарилан табижа шадаһанай ашаар тарилга түргөөр дүүргэв.

Мүнөө бригадынхид хартаабха тарижа дүүргэхэ дүтэлөө.

ГОРОДҺОО КОЛХОЗДО ЕРЭГШЭД

Энэ жэлдэ Улан-Удэ городһоо тус колхоздо парти, правительствын уряагаар табан комсомолецууд ерэһэн юм. Колхозой правлени, партийна организаци тэдэниие хүндэтэйгөөр угтаад, шэнэ гэр барижа үгэһэн, бусад хэрэгсэлнүүдээр хангаһан байна. Эдэнэр мүнөө колхозой барилга дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа, ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа, һайн жэшээ харуулна.

ХУРА БОРООН ЕХЭЭР ОРОНО

Манай аймагта һүүлэй үдэрнүүдтэ хура бороон ехээр ороно. Таряалан болон бэлшээриин газар жэгдэрэн ногооржо, колхозой мал ногоондо садажа захалаа. Һаяын жэлнүүдтэ иимэ ехэ хура бороон ороогүй юм гэжэ нютагай ажалшад хөөрэлдэнэ.

Б. Бирбаев.

Түнхэн.

Советскэ үхибүүдэй бэеын элүүрые хамгаалхын түлөө

СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министр М. Д. Ковригинатай хөөрэлдөөн

Үхибүүдые хамгаалха уласхоорондын Үдэр—июнийн 1 болохонь. Энэ үдэртэ бэлэдхэхэдээ, СССР-эй ажалшад хадаа Советскэ орон үхибүүдэй бэеын элүүрые хамгаалга, эрдэм һуралга, ажана һайн байдал хангахын түлөө ямаршье юумэ гамнаагүй, гамнахашьегүй юм гэжэ омогорхолтойгоор хэлэжэ шадаха байна.

СССР-эй Элүүрые хамгаалгын Министр М. Д. Ковригина ТАСС-эй корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө ингэжэ хэлэбэ:

—Байгуулагдаһан түрүүшынгээ үдэрһөө эхилээд, Советскэ гүрэн үхибүүдэй бэеын элүүрые хамгаалгада зорюулагдаһан социальна болон эмнэлгэ аргалалгын олон хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлнэ. Энэ зорилгоор городууд ба хүдөө нютагуудта медицинскэ элдэб янзын эмхи зургаанууд—үхибүүдэй консультацинууд, поликлиникэнүүд, яслинууд, үхибүүдэй больницанууд, наһа гүйсэгшэдэй эмнүүлхэ больницануудай дэргэдэ таһагууд, санаторинууд байгуулагдаба.

Советскэ гүрэнэй зүгһөө үхибүүдэй бэеын элүүрые хамгаалха асуудалнуудта анхарал ехээр табигдадаг байһаниие зарим тоо баримтанууд тодорхойгоор харуулна.

Мүнөө Советскэ орон дотор гурба хүрэтэр наһанай үхибүүдтэ зорюулагдаһан городской болон хүдөөгэй яслинуудта 800 мянга гаран һуури бии. Хүдөө нютагуудта саг үргэлжэ хүдэлмэрилдэг яслинуудһаа гадна, полевой хүдэлмэриин үедэ саг зуурын яслинууд нээгдэдэг. Үнгэрэгшэ жэлэй зун тиимэ яслинуудта колхознигуудай хоёр миллион гаран үхибүүд байһан юм.

Советскэ орон дотор ехэ алдар солотой болоһон эдэ яслинууд үхибүүдээ хүмүүжүүлхэдэнь эхэнүүдтэ туһална, гэрэй олон янзын хүдэлмэриһөө эхэнэрнүүдые сүлөөлнэ, үйлэдбэриин. олониитын ба культурна ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаха арга боломжо тэдээндэ олгоно. Үхибүүдэй яслинууд доторхи һууринуудай тоо жэл бүри олошорно.

Үбшэлһэн үхибүүдые эмнэхын тулада больницануудта 170 мянга гаран орон бии. Энэнь бүхы мэргэжэлнүүдэй талаар медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ ябадалда зорюулагдана.

СССР-тэ санаторно-курортно туһаламжа үргэнөөр эмхидхэгдээ. Үхибүүдтэ зорюулагдан мянга шахуу санатори нээгдэбэ. Тэдээндэ нэгэн доро 100 мянган хүн амаржа болохо байна. Һайн уларилтай гоё һайхан газарнуудта санаторинууд баригдаа. Санаторинуудта үхибүүдээ эльгээһэн түрэлхид путевкын түлөө юушье түлэдэггүй юм. Үхибүүдэй санаторно-амаралтын ба эмнэлгын түлбэридэ гаргашалха мүнгэ хэрэгсэлнүүд элүүрые хамгаалгын органуудай бюджет соо хараалагданхай.

Эхин классуудай һурагшадай амарха зунай пионерскэ лагерьнууд, мүн ахалагша классуудай һурагшадта зорюулагдаһан туристска базанууд болон лагерьнууд хадаа үхибүүдэй бэеын элүүрые хамгаалха эгээн шухала хэмжээ-ябуулга мүн. Энэ жэлдэ гансахан профсоюзуудай зунай лагерьнуудта 2 миллион 750 мянган һурагшад амарха юм.

Элүүрые хамгаалгын ба гэгээрэлэй органууд яслинуудай, үхибүүдэй садуудай хүмүүжүүлэгдэгшэдэй зунай амаралта тухай анхарал оролдолго тэрэшэлэн гаргаба. Эдэ эмхи зургаануудай олонхинь зунай сагта городһоо ондоо тээ абаашагдана.

Советскэ үхибүүдэй хаанашье байгаа һаань—яслинуудта, үхибүүдэй садуудта, һургуулинуудта, санаторинуудта гү, али пионерскэ лагерьнуудта—хаа хаанагүй үхибүүдэй бэеын элүүр байлгые, бэе махабадай хүгжэлтые врачууд, медицинскэ сестранууд ажаглан хаража байдаг. Мүнөө үхибүүдэй эмнэлгэ-аргалалгын эмхи зургаануудта 3[illegible] мянга гаран врачууд-педиатрнууд хүдэлмэрилнэ.

Үхибүүдэй врачуудые бэлэдхэхын тулада медицинскэ 23 институдуудай дэргэдэ педиатрическа факультедүүд нээгдээ. Тэрээнһээ гадна, Ленинградта медицинскэ педиатрическа тусхай институт бии юм.

СССР-тэ үхибүүдэй бэеын элүүрые хамгаалга научна бата бэхи үндэһэ һуури дээрэ эмхидхэгдэнэ. Медицинскэ ба научно-шэнжэлэлгын институдуудта олон зуугаад бэрхэ мэргэжэлтэд үхибүүдэй үбшэнүүдые аргалха ба һэргылхэ шэнэ аргануудые зохёоно. Москвада байдаг СССР-эй Медицинскэ наукануудай академиин педиатрын институт педиатрын талаар шэнжэлэлгын бүхы хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ гол үүргэ дүүргэнэ. Эндэ эрдэмтэд үхибүүдэй организмын патологиин ба физиологиин, нарай үхибүүдые хүмүүжүүлгын шухала асуудалнуудые тодорхойлно. Өөрынгөө ажал-ябуулгые үргэдхэжэ байгаа педиатрын институдай байха шэнэ байшан Ленинскэ хада дээрэ, Московско университедһээ холо бэшэ газарта мүнөө баригдажа байна.

Манай ороной арад зоной ажабайдалай материальна болон культурна хэмжээнэй саг үргэлжэ дээшэлһэнэй, СССР-тэ советскэ элүүрые хамгаалгын ехэ амжалта туйлаһанай ашаар үхибүүдэй бэе махабадай хүгжэлтэ ехээр һайжарба. Үхибүүдэй үхэлгэ саг үргэлжэ бага болоно. 1954 ондо үхибүүдэй үхэлгэ 19[illegible] онойхитой сасуулхада 3 дахин шахуу бага болоо.

(ТАСС).

Советско-японско хэлсээнүүд тушаа

Советско-японско харилсаануудые һайжаруулха тухай хэлсээнүүдые хэжэ эхилхэ тухай Советскэ Союзай ба Японии хоорондо үгэеэ ойлголсолго туйлагдаа. Эдэ хэлсээнүүд июниин 1-дэ Лондондо эхилхэ юм гэжэ мэдээсэгдээ һэн.

Дурсагдаһан хэлсээнүүдые советскэ талаһаа хэхэ ябадал Советскэ Союзһаа Англида байдаг посол Я. А. Маликта даалгагдаа. (ТАСС).

Залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлгэ эрид һайжаруулха

КПСС-эй XIX съездээр, партиин Центральна Комитедэй Пленумүүдээр хараалагдаһан, коммунизм байгуулгын шухала зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ партийна организацинуудай, коммунист бүхэнэй ехэхэн үүсхэл оролдолго, эдэбхи хэшээл хэрэгтэй. Партиин табиһан зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ партийна организацинуудай дайшалхы шадабариие дээшэлүүлхэ шухала нүхэсэл юуб гэхэдэ, партиин гэшүүд болон кандидадуудые коммунистическэ ушар ёһо гүйсэд мэдэдэгээр хүмүүжүүлхэ ябадал болоно. Тиимэ тула партийна организацинууд, партийна хүтэлбэрилэгшэд хадаа партиин гэшүүнэй кандидадуудые, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулжа, тэрэниие үдэр бүриин хүтэлбэреэр хангаха уялгатай.

Коммунистическэ парти бии болоһоо эхилэн, өөрынгөө зэргые һайжаруулха, гэшүүдэйнгээ ушар ёһо мэдэдэгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал табидаг, партиин гэшүүн тухай асуудал гээшэ партийна байгуулалтын үндэһэн шухала асуудал мүн гэжэ тоолодог. Юуб гэхэдэ, манай парти гэшүүдэйнгээ ушар ёһо мэдэлгээр, бата журамаараа, арад ниитэтэй нягта барисаагаараа хүсэ ехэтэй бшуу.

Партида орохые хүсэһэн бүхы хүнүүд партиин программатай, Уставтай, тактикатай кандидадай танилсахада, мүн парторганизациин зүгһөө кандидадай шанарыень шалгахада шухала кандидатска стаж гараха ёһотой. Энэ хадаа ёһын тэдысэ байгуулагдаһан гүрим бэшэ, харин хүдэлмэришэн ангиин, ажалша таряашадай болон советскэ ажалша интеллигенциин дундаһаа партида эрхим түрүү хүнүүдые абалгые бодотоор хангаха зорилготой юм.

Тиимэһээ партийна эхин организацинууд болбол кандидатска стажые зүбөөр хэрэглэжэ, кандидадуудые партийнаар хүмүүжүүлэн бэлэдхэхэ бодото һургуули болгохо уялгатай. Партиин Уставай энэ эрилтые шухалашалан бэелүүлдэг партийна организацинууд кандидадуудые партийна болон олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулна, тэдэнэрэй идейно-политическэ мэдэрэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлнэ, түрэл партидаа, Эхэ орондоо хизааргүй дуратайгаар хүмүүжүүлнэ.

Мүнөө Улан-Удын Городской районой партийна организацида 60 гаран кандидадууд тоологдоно. Районой олохон парторганизацинууд кандидадууд болон залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ асуудалда харюусалгатайгаар хандажа, энэ талаар саг үргэлжын хүдэлмэри ябуулна. Механизированнэ шэлэй заводой парторганизациин (секретаринь нүхэр Соловьев) хүдэлмэриие абаад үзэе. Партийна бюро хадаа коммунистнуудые, илангаяа партиин гэшүүнэй кандидадууд болон залуу гэшүүдые идейно-политическэ талаарнь батаар, партиин болон арадай хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ хатуу зоригтойгоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулна. Энэ хүдэлмэридөө элдэб формо хэрэглэнэ.

Партиин гэшүүнэй кандидадай өөрынь шадабари ба шанарые шалгаха, тэрэниие хүмүүжүүлхэ нэгэн шухала формо хадаа партийна даалгабари болоно. Тиимэһээ эндэхи кандидадууд, залуу коммунистнууд бүгэдөөрөө али нэгэн партийна даалгабаритай байдаг. Жэшээ болгон 1954 онһоо партиин гэшүүн Ступаковые абаад үзэе. Нүхэр Ступаков кандидат болохоһоо хойшо заводой багсалалгын цехтэ агитатораар хүдэлнэ. Тиихэдээ хүдэлмэришэдэй дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулдаг байхаһаа гадна, сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө өөрынгөө эрхим ажалаар жэшээ харуулжа ябадаг юм. Мүнөө жэл Улан-Удын городской Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлэлгын суглаан дээрэ эрхим хүдэлмэришэн Ступаковой нэрые һунгагшад эгээн түрүүн дурдаа һэн. Теэд депутат Ступаков арадай энэ ехэ этигэл найдабариие нэрэтэй солотойгоор дүүргэнэ.

Партийна суглаанда бэлэдхэлгэдэ эндэхи залуу коммунистнууд хододоо хабаадуулагдадаг. Залуу коммунист нүхэр Горемыкина заводой уралан нарижуулалгын ба ухаалан зохёолгын бюрогой гэшүүн юм. Энэ хүдэлмэридөө эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тиимэһээ тус асуудалые нүхэр Горемыкина партийна бюрогой заседани болон партийна суглаан дээрэ хаража үзэхын тула бэлэдхэлгэдэ, зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, энээн тушаа шухала һанамжа, дурадхалнуудые оруулжа байдаг юм. Энэ мэтээр партийна суглаан эндэхи бүхы коммунистнуудтаа, илангаяа кандидадуудтаа бодото һургуулинь боложо үгэдэг байна. Залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлгын эндэ һайнаар табигдаһан дээрэһээ тус парторганизацидахи кандидадууд партиин гэшүүдтэ саг соогоо абтадаг байна.

Республиканска типографиин, хэлхеэ холбооной Улан-Удын конторын болон бусад партийна организацинууд кандидадуудые, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриие мүн лэ муу бэшээр табинхай. Олон партийна организацинууд залуу коммунистнуудые марксистско-ленинскэ мэдэрэлээр зэбсэгжүүлхын тула КПСС-эй Устав болон партиин түүхэ шудалха кружогуудые эмхидхэдэг, кандидадуудтай теоретическэ хөөрэлдөө болон консультаци олоор үнгэргэжэ байдаг.

Гэхэтэй хамта, манай районой олохон партийна организацинууд партиин гэшүүдэй кандидадуудые болон залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ асуудалда хайша хэрэгээр хандана, энэ шухала хүдэлмэриие гүйсэд һайнаар хүтэлбэрилнэгүй. Тиимэ дээрэһээ олон ушарта кандидадууд партиин гэшүүн болон саг соогоо орожо шададаггүй, тэдэнэрэй кандидатска стажые саашань һунааха гү, али кандидадһаань тэдэниие гаргаха баатай болодог ябадалнууд нэгэнтэ бэшэ үзэгдэдэг байна.

Улан-Удэ городой радиоузелай, судно-заһабарилгын заводой, городой электростанциин, «Сельэлектрострой» трестын мастерскойнуудай, тусхай банкын конторын, ликеро-архиин заводой парторганизацинуудта кандидадуудые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри илангаяа муугаар ябуулагдана. Энээнэй гол шалтагаань юуб гэхэдэ, эдэ парторганизацинуудта парти доторой хүдэлмэри һулаар табигданхай. Жэшээ болгон Улан-Удэ городой радиоузелай парторганизациие абаад үзэе. Парторганизациин секретарь нүхэр Влашич залуу коммунистнуудаа, кандидадуудаа партийна хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулхые оролдоногүй, тэдэнэртээ партийна даалгабари үгэнэгүй, хамтын суглаан дээрэ хэлсэгдэхэ асуудалнуудые бэлэдхэлгэдэ тэдэниие хабаадуулнагүй. Партийна суглааншье эндэ саг соогоо зарлагдадаггүй. Хааяа болоһон суглаанииинь эмхидхэлэй болон идейнэ доодо хэмжээндэ үнгэрдэг. Коммунистнуудай политическэ һуралсалшье мүн хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Эгээл иимэ шалтагаануудһаа боложо, жэшээнь, партиин гэшүүнэй кандидат нүхэр Рычков партиин гэшүүн болохоор саг соогоо бэлэдхэжэ шадаагүй, тиимэһээ кандидатска стажынь хоёр удаа һунаагдаһан байха юм. Партиин гэшүүн болохоор бээ бэлэдхэхэһээ байтагай, нүхэр Рычков архи намнаха, ажалай журам эбдэхэ ябадал гаргаһан байна. Теэд мүнөө хүрэтэр нүхэр Рычковые партиин гэшүүн болгохо гү, али кандидадһаа гаргаха тухай асуудалые парторганизаци шиидхэнэгүй.

Мүн тэрэшэлэн ликеро-архиин заводой парторганизаци, (секретаринь нүхэр Оловянников) хүниие партиин гэшүүнэй кандидат болгожо абаад лэ, тэрээнтээ үдэр бүриин хүдэлмэри ябуулдаггүй байна. Партиин гэшүүнэй кандидадуудай идейно-политическэ мэдэрэлые дээшэлүүлээгүй, энээн тушаа тэдэнэртэ шанга эрилтэ хээгүй, тэдэниие партиин гэшүүн болохоор бэлэдхэжэ шадаагүй дээрэһээ тус парторганизаци зарим нэгэн кандидадуудаа партиһаа гаргаха баатай болоһон байна бшуу.

Зарим парторганизациин секретарьнууд кандидадуудые саг соонь партиин гэшүүн болгон абаха асуудалда албан хойрогоор хандажа, нобшо назагай ябадал гаргана. Жэшээлбэл, «Красный Восток» гэжэ олзоборилгын артелиин парторганизаци (секретаринь нүхэр Ухраев) кандидат нүхэр Корман гэгшые гэшүүн болгон абаха тухай асуудал хэлсэхэ зуураа, урдань тэрэ кандидадые үгтэһэн зэмыень хамтын суглаагаар үзэжэ болюулангүйгөөр, КПСС-эй гэшүүн болгон абаха тогтоол гаргаһан байха юм. Иимэ тогтоолые партиин Городской райкомой бюро батлангүй бусаагаа һэн. Энэ мэтээр зарим парторганизацинууд партиин гэшүүндэ абаха тухай хэрэгүүдые саг соонь, түргэнөөр хаража үзэхын оронд нобшо хойрог ябадал гаргажа, энэ хүдэлмэриие хойшо татажа байдаг ушарнууд али олон үзэгдэдэг. Имагтал кандидадуудые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриин муу, энэ хэрэгтэ парторганизацинуудай зүгһөө һулаар хүтэлдэг дээрэһээ кандидатска стажайнгаа болзорые ямаршье ашагүй, хооһоор үнгэргэжэрхиһэн кандидадууд манай районой парторганизацинуудта олон байна.

Тиимэһээ кандидатска стажайнгаа болзорые дүүргэһэн аад, партиин гэшүүндэ абахые гүйһан мэдүүлгэ парторганизацидаа үгэнгүй байдаг кандидадууд бии байна. Тиимэ кандидадуудтай партийна бюро гү, али парторганизациин секретарь һайса хөөрэлдэжэ, ушар шалтагааниинь гүйсэд һайнаар тодорхойлоод, тэрэ асуудалые партийна суглаан дээрэ табиха ёһотой.

КПСС-эй Уставаар тогтоогдоһон кандидатска стаж гээшэ партида орохые хүсэһэн хүнүүдэй политическэ болон ажал хэрэгэйнь шанарые шалган үзэхэ, тэдэниие бүхы талаһаань бэлэдхэхэ зорилготой тула партийна организацинууд хадаа кандидатска стажайнь болзор соо кандидадуудые гүйсэд һайнаар бэлэдхэжэ, партиин программатай, партиин Уставтай кандидадай танилсаха ябадалые бодото дээрэ хангаха уялгатай.

С. БАДМАЦЫРЕНОВ, КПСС-эй Улан-Удын Городской райкомой секретарь.

Арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэхэ

1955 оной модо урадхуулгын се-зон эхилһээр хэды хоноо. Шэнэ ба-рилганuудые ба арадай ажахын бү-хы һалбаринуудай хэрэгсэлые мо-доор хангалга модо урадхуулагша-дай энэ сезон соо ямараар хүдэлмэ-рилһэнһөө нилээд дулдыдаха байна.

Модо урадхуулгын сезониие Үдын бассейнэй коллектив муу бэшэ бэ-лэдхэлтэйгээр эхилбэ. Урадхуулгын хүдэлмэриие һаадгүйгөөр, түргэн хэмээр ябуулхын тулада 18 мянган метртэ гидротехническэ түхеэрэлгэ-нүүд баригдаһан ба 10 гаран мян-ган погонно метр бононуud татагда-һан байна. Тэрэшэлэн рейдовэ учас-тогуудта урдаһай байһан запань-нуд заһабарилагдаһан, урадхуул-гын үедэ уһанай хэмжээе ехээр бошолуулхагүйн тулада голнуудай эхиндэ тошон халяагдаһан байна. Участок бүхэн сезон соо хэрэглэгдэхэ багосо болон бусад зэр зэмсэгүүдээр дала хангагдаа. Урадхуулгын хү-дэлмэриие механизацилха талаар зарим хүдэлмэри хэгдэһэн байгаа. Хангаая эрье дээрэ шэрэжэ асараг-даһан модонуудые уһанда табилга дээрэ трактор, бульдозер, лебёдко гэхэ мэтын хүсэтэ техникые энэ жэл үргэнөөр хэрэглэжэ эхилэбди. Энэ бүгэдые хэрэглэһэнэй ашаар олон тоото хүдэлмэришэдэй хүсэн хамгаалха, ажал ехэтэй хүдэлмэ-риие хүнгэдхэгдэхэ арга олдохо байна.

Сезон соо хүдэлмэришэдые һайн байра байдалаар хангаха зорилгоор 10-һаа дээшэ квадратна метр бай-ха талмай капитальнаар заһаба-рилһан ба саг зуурын хэдэн арбаад байрнуудые барилһан байнабди. Се-зонно хүдэлмэриин эхилхын урда энэ участогуудай хүтэлбэрилхы хү-дэлмэрилэгшэдэй, партийна, проф-союзна ба комсомольско организа-цинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаа-далтатайгаар тусхай семинар үнгэр-жэ, модо урадхуулагшадай дунда эдэ-политическэ ба культурно-гэ-гээрэлэй хүдэлмэринүүдые үндэр хэмжээндэ табижа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын тулада бүхы хүсэеэ зүүлхэ зорилго табигдаа һэн.

Һаяхан промышленностиин хүдэл-мэрилэгшэдэй Москвада болоһон профсоюзна зүблөөн дээрэ ажалай бүтээсые саашадань эрид дээшэ-лүүлжэ, табадахи табанжэлэй түсэ-бые болзорһоонь урид дүүргэхэ та-лаар ехэ зорилгонууд табигдаба. Тус зүблөөнэй Хандалга модо урад-хуулгын бүхы участогууд дээрэ зүб-лэн хэлсэгдээд, урид абаһан уял-га заатагүй дүүргэхын тулада со-циалистическэ мүрысөөн бүри үргэ-лжэ эхилээ. Эдэ сүглаанууд дээрэ модо урадхуулагшад, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хүдэл-мэрэе пикетно-конвейерно аргаар эм-хидхэхэ, механизмуудые элбэгээр хэрэглэхэ эрилтэнүүдые табяа.

Модо урадхуулгын дээдэ Үдын участогай (начальнигынь нүхэр Цы-дендоржиев, техноругынь нүхэр За-ходский) коллектив сезонойнгоо хү-дэлмэриие һайн бэлэдхэлтэйгээр эхилэнхэй. Энэ жэлдэ хүйтэн хабар болоһон, модо урадхуулгые урда жэлнүүдэйхиһээ гээгдэлтэйгээр эхилбэшье, тус коллектив 100 шахуу мянган кубометр модо уһанда табяад, графигаа дүрбэн хо-ногоор уридлажа ябана. Тиин Дээдэ-Үдын участогайхид нё-лдоной энэ үеынхидэ орхо-доо 30 гаран мянган кубометр модо ехээр урадхуулаад байна. Хү-дэлмэришэн бүхэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаа-далсажа, үдэрэйнгөө нормые үлүү-лэн дүүргэхын түлөө оролдоно. Тэрэ-шэлэн мелиоративна барилгын № 1 отряд ажалайнгаа эмхидхэлые һай-наар табижа шадаа. Энэ отрядай мэдэлдэ байһан механизмууд бү-тээсэ ехэтэйгээр ашаглагдана. От-рядай механизаторнууд модо уһан-да табилгые механизацилан, үнгэр-һэн энэ үе соо 30 гаран мянган ку-бометр модо тракторай хүсөөр уһан-да табиһан байна. Энэ хүдэлмэри саашадаа бүри үргэдхэгдэхэ юм. Тус отрядайхид гансахан модо уһан-да табилгые механизацилхаһаа гад-на, гол мүрэнүүдые сэбэрлэхэ ба уһа зуужа шэнгэһэн модонуудые татажа гаргалгые баһал механиза-цилха уялгатай.

Урадхуулгын түрүүшын үдэрнүүд-һээ эхилжэ, нүхэр Храмых гэгшын хүтэлбэрилдэг бригада мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсана. Тус брига-дынхид модо уһанда табиха үдэр бүриингөө нормые 150—180 про-цент дүүргэхэ зуураа, нэгэшье брев-но хүдөөдэ үлөөнэгүй. Бригадир-нууд нүхэд Солдатов, Рыпышев гэг-шэд модо урадхуулга дээрэ хэдэн жэл удаагаар хүдэлмэрилжэ, ехэ-хэн дүй дүршэлтэй болонхой. Эдэ нүхэд бригадынгаа хүдэлмэриие зү-бөөр эмхидхэжэ, даалгабаряа үлүү-лэн дүүргэнэ. Модо урадхуулаг-шад Г. Карпаков, И. Купцов, И. Кравцов болон бусад үдэр бүриин-гөө нормые хоёр дахин дүүргэдэг бо-ложо, Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэ-хэ эрхэ олоо.

Модо урадхуулгын хүдэлмэридэ усадхагдаха ёһотой дутагдалнууд үшөөл олон. Олон участогууд-та хүдэлмэришэдэй хүсэн ехээр ду-талдана. Дуталдажа байһан эдэ хү-дэлмэришэдые «Забайкаллес» ком-бинадай леспромхозуудһаа, респуб-ликын аймагуудһаа абаха ёһотой байгаабди. Теэд бодото дээрээ пар-тиин айкомуудай ба аймгүйсэдко-муудай хүтэлбэрилэгшэдэй модо урадхуулгада анхаралаа багаар хан-дуулдаг дээрэһээ Заиграйн, Хэжэн-гын, Яруунын аймагуудһаа мүнөө болотор сезонно нэгэшье хүдэлмэ-ришэн модо урадхуулгада ерээгүй байһаар. «Забайкаллес» комбина-дай начальник нүхэр Афанасенко тус асуудалаар республикын хүтэл-бэрилхы органуудһаа заабари, СССР-эй Ой модоной промышлен-ностиин министр нүхэр Орловһоо тусхай захиралта абаһан аад, тэдэ-ниие бодотоор бэелүүлхын түлөө оролдоногүй. Энэ шалтагаан дээрэ-һээ модо урадхуулгын график та-һалдалда орохо гэжэ байна.

Урадхуулга дээрэ ажаллажа бай-һан хүдэлмэришэдые үдэр бүхэндэ хэрэглэгдэдэг үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар таһалгаряагүй хангаха ба культурна эрилтыень дүүрэн ха-рюулха гээшэ ехэ удхашанартай. Гэ-бэшье, леспромхозуудай ОРС-нууд модо урадхуулгын участогуудай хү-дэлмэришэдые эд бараагаар хангаха уялгаяа тон муугаар бэелүүлнэ. Дээдэ-Үдын, Худанай участогуудай хүдэлмэришэдые Хориин леспром-хозой ОРС хангаха ёһотой аад лэ мүнөө болотор юушье хээгүй бай-һаар. Хүдэлмэришэд эдэ хоолоор, илангаяа резиновэ гуталаар, бээлэй-нүүдээр дуталдажа байна. «Забай-каллес» комбинадай дэргэдэхи УРС-ын начальнигай уялгые дүүргэжэ байһан нүхэр Дмитриев эдэ дутаг-далнуудые мэдэжэ байбашье, бодо-то хэмжээ абанагүй. Урадхуулгын хүдэлмэриин эхилээд байхада ху-далдагдаха эд бараанинь участо-гуудай магазинуудта үшөө абаашаг-даагүй байһаар.

Модо урадхуулагшад саг үргэлжэ уһан соо хүдэлмэрилдэг гээшэ. Тии-мэһээ модо урадхуулагшадай элүү-рые хамгаалха гээшэ тон шуха-ла болоно. Модо урадхуул-гын участогуудые медицинскэ хү-дэлмэрилэгшэдөөр хангаха ту-хай гаргагдаһан тогтоолые рес-публикын Элүүрые хамгаалгын министерство дүүргэнэгүй. Хо-риин, Заиграйн, Хэжэнгын айм-гүйсэдкомуудай элүүрые хамгаалха таһагууд медицинскэ нэгэшье хүдэл-мэрилэгшые урадхуулгын участогта эльгээгээгүй. Энэ асуудалаар шуха-ла хэмжээ дары абахые республи-кын Элүүрые хамгаалгын министер-ствоһээ эридэнэ.

Республикын Культурын минис-терство модо урадхуулагшадые культурна талаар хангалгада анха-рал хандуулжа, нүүдэл киногой ап-паратура ба патефон гэхэ мэтые се-зонно хүдэлмэриин үедэ хэрэглэхые үгэһэн байна.

Модо урадхуулгын энэ сезон соо Үдын бассейнэй хүдэлмэришэд нилээд ехэ модо 500-һаа дээ-шэ километртэ урадхуулжа, хэ-рэглэгшэдтэнь эльгээхэ даалгаба-ритай. Энэ хүдэлмэриие саг болзор соонь дүүргэхын тулада бүхы ре-зервнүүдээ дүүрэнээр ашаглаха ба социалистическэ мүрысөө үргэн да-лайсатайгаар дэлгэрүүлхэ ёһотой-бди. Үнгэрһэн үе соо хэгдэһэн хү-дэлмэриин дүнгһөө харахада, даал-габаряа амжалтатайгаар бэелүүлхэ гүйсэд аргатайбди. Бассейнэй бүхы участогуудта модон таһалгаряатүй-гөөр урдажа байна. Дэлгэрээд бай-һан мүрысөөндэ нүхэр Машановай хүтэлбэрилдэг Худанай участок гээг-дэжэ ябана. Эндэ ажалай эмхидхэл муугаар табигданхай. Технорук бо-лон бусад хүтэлбэрилэгшэдынь хү-дэлмэриингөө дутагдалые усадха-хын оронда архидажа ябадаг зан-тай. Тэрэшэлэн Черемуховска учас-ток майн 20-ной мэдээгээр модо уһанда табиха түсэбөө минил 10 про-цент дүүргэнхэй.

Үдын бассейнэй модо урадхуулаг-шад хүдэлмэридөө байһан бүхы ду-тагдалнуудые дары усадхажа, гол горхонуудай уһанай үшөө ехэ бай-һан дээрэ эрье дээрэхи бүхы модые гээлтэ, хороолтогүйгөөр уһанда табиха ёһотой. Участогуудай партийна ба комсомольско организацинууд социалистическэ мүрысөөндэ хүдэл-мэришэн бүхэниие эдэбхитэйгээр ха-баадуулха зэргэтэй. Участок бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд элдэб шалтагаан урдаа баринтгүйгөөр, пикетно-конвей-ерно аргые хүдэлмэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлхын тула тэмсэхэ ёһотой. Бүхы эдэбхи оролдолгоёо гаргажа хүдэлмэрилөө һаа, Эхэ оронойнгоо арадай ажахыда барилгын модые элбэгээр эльгээхэ аргатайбди.

С. Хандажапов, модо урадхуулгын Үдын конторын директорые политическэ талаар орлогшо.

Колхозой шэнэ гэшүүн

Георгий Красиков һаяхан бо-лотор Улан-Үдын механизиро-ванна шэлэй заводто шофёроор хүдэлмэрилжэ байһан юм. Тиин КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолтой танилсаха зуураа, хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ өөрөө хабаадалсаха гэ-жэ шиидээд, бүлэтэсэ хүдөө га-раһан байна. Ингэжэ Георгий Красиков энэ оной март һара-һаа Яруунын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо шофероор хүдэлмэрилжэ заха-лаа һэн.

Колхоз нүхэр Красиковай бү-лые хүндэтэйгөөр угтажа, гэр, үнеэ, мүн бууса шадарай га-зар, тиихэдэ эдеэ хоолой зүйл авансаар үгэһэн байна. Мүнөө нүхэр Красиков колхо-зой гэшүүн боложо ороод, энэ анхаралдань харюу болгон жэ-шээтэ һайнаар хүдэлмэрилжэ байна. Тэрэ хадаа даажа аба-һан машинаяа һайнаар харуу-һална, заһабарилгада оруулан-гүйгөөр удаан сагта ашагла-хын, горючи, резинэ алма-хын түлөө тэмсэнэ.

Мүн нүхэр Красиковтай суг-таа колхоздо хүдэлмэрилхөөр ерэһэн бусад патриодууд жэ-шээтэ һайн ажалаараа шалгар-на.

Энэ жэлдэ Улан-Үдэһээ, мүн аймагай центрын предприяти, эмхи зургаануудһаа хамта 40 гаран айл колхоздо нүүжэ ерээд, колхозой гэшүүд болон ороһон байна. Мүнөө тэдэнэр малай фермэнүүдтэ, таряан-ажалай бригадануудта баран-даа һайнаар хүдэлмэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Красиков ээлжээтэ замдаа гарахаяа бай-на.

О. Березковой фото-текст.

Залуу мэргэжэлтэд

Ремесленнэ, лесотехническэ учи-лищинуудые, фабрично-заводской һургуули дүүргэһэн хэды зуун залуу мэргэжэлтэд «Забайкаллес» комби-надай леспромхозуудта хүдэлмэрил-хөөр жэл бүридэ ерэдэг юм. Эдэнэр һургуули дүүргэхэдээ, тракторист, шофер, электрохюрөөнүүдэй мото-рист, лебёдчигууд гэхэ мэтэ олон мэргэжэл олодог байна.

Һаяар республикын леспромхо-зуудта 150 гаран залуу мэргэжэлтэд эльгээгдэхэнь.

Н. Дорохина.

Усть-Ордын округто кукуруза тарилга

Усть-Ордын округһоо ерэһэн бэшэг

Партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй тогтоолые бэе-лүүлэн, Усть-Ордын Бурят-Мон-голой национальна округой ажал-шад кукуруза тарилгада горьтойхон анхарал хандуулна. Урда жэлнүүдтэ эндэхи колхозууд үбһэ тэжээлээр дутамаг байдаг дээрэһээ малайнь ашаг шэмэ тон бага, зарим «ха-туу» жэлнүүдтэ малнуудынь ту-радаг, гарзалдаг байгаа. Ойрын хэ-дэхэн жэлэй туршада иимэ байдал-һаа хахасахын тулада элдэб хэмжээ-ябуулганuудые хараалба-шье, кукуруза тарилгада мүнөө бо-лотор үшөөл халирхайгаар хандадаг байгаа.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Плену-мэй тогтоолтой гүнзэгыгөөр танил-саһан округой малшад ба таряашад, МТС-эй механизаторнуудтай нягта холбоотойгоор ажаллажа, мүнөө жэлдэ кукуруза шадаал һаа ехээр тариха гэжэ шиидэбэ. Округой түрүү колхозууд кукуруза тарилгые агро-техническэ богонихон болзор соо эр-хим шанартайгаар тарижа дүүргэ-хын түлөө шармайн оролдоно.

Жэшээлхэдэ, Алайрай аймагай Нельхайска МТС-эй харьяата колхо-зууд кукурузын үндэр ургаса хуряа-хын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэбэ. МТС-эй харь-яата колхозуудта хамта 1400 гектар-һаа доошо бэшэ кукуруза таригда-хаар хараалагданхай. Кукурузын тарилгада һайн шоройтой, шиг ной-тоор элбэг, эрхимээр элдүүрилэгдэ-һэн газар таһалагдаа. Энээнэйнь 860 гектарынь пар, 350 гектарынь шэнэ ба боро газар болоно. Тус МТС-эй харьяата 6 колхозууд мүнөө кукуру-за тарилгые эмхитэйгээр, шанар һайнтайгаар үнгэргэжэ байна.

Мүнөө тэндэхи колхозуудта ком-сомольско-залуушуулай 16 звено эм-хидхэгдэнхэй. Эдэ звенонууд куку-рузын үндэр ургаса хуряаха гэһэн тусхай уялга абаад, мүнөө өөһэдын-гөө участогуудта бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа байна.

Кукуруза тариха 11 агрегат бии болгогдоо. Эдэ агрегадуудта «Т-8» —2А» гэжэ шэнэдхэн түхеэрэгдэ-һэн юрын 8 сеялкэ, мүн «СКГ-6» кукуруза һуулгадаг гурбан сеялкэ ажаллана. Зарим агрегадууд түрүү-шын үдэрһөө эхилэн үдэрэйнгөө нормые холо үлүүлэн дүүргэнэ. Кукуруза тарилгын темп үдэр ерэхэ тудам түргэдэнэ. Энээгээр бо-доходо, эдэ колхозуудай кукуруза тариха даалгабаряа ойрын үдэр-нүүдтэ дүүргэхэнь лабтай.

Алайрай аймагай Ленинэй нэрэм-жэтэ колхоз мүнөө жэлдэ энэ үнэтэ культурые 250 гектарта тариханъ. Тиин кукуруза тарилгын талмайе нёдондо жэлэйхидэ орходоо дүрбэ дахин үргэдхэхэнь гээшэ. Энэ кол-хозой эбэртэ бодо малай фермын 35 малшад ба һаалишад Усольска районой Кировэй нэрэмжэтэ колхо-зой малшадай үнэтэ үүсхэлые ха-луунаар дэмжэн, фермэ шадархи участогтаа нэгэ-нэгэ гектар кукуру-за таряад, тэрэнэй гектар бүриһөө 250 центнерһээ доошо бэшэ силосэ ногоо хуряаха, мүн тэрэнһээ буур-сагта орооһо абаха гэһэн социалис-тическэ уялгануудые абаба. Эдэ малшад ба һаалишадай кукурузаяа квадратно-гнездовой аргаар тариха хэрэгтэнь Нельхайска МТС-эй меха-низаторнууд туһална.

Кукуруза тарилга «Красный Нель-хай», «Гигант» болон бусад колхо-зуудта муу бэшээр үнгэргэгдэжэ байна. Эдэ колхозуудай гэшүүд ку-куруза тарилгые урда жэлэйхидэ ор-ходоо хэдэн дахин ехэдхэхэ, гектар бүриһөө 400 центнер кукурузын энэ набшаһа абаха, мүн тэрэнэй орооһо хуряаха гэжэ шиидэнхэй. Мүнөө кукуруза тарилгаяа ойрын үдэр-нүүдтэ һайн шанартайгаар дүүр-гэхын түлөө бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа байна. Кукурузынгаа үрэһые 6—7 сантиметр гүнзэгыдэ һуулгажа, нүхэн бүхэндэнь 3—4 үрэһэ хэнэ.

Кукуруза тарилга округой бусад-шье аймагуудай колхозуудта үргэн далайсатайгаар үнгэргэгдэжэ байна. Кукуруза округ соо урда жэлэйхидэ орходоо хэдэ дахин үлүү ехээр та-ригдахань. Кукуруза тарилга ойрын хэдэн үдэр соо дүүргэгдэхээр хараа-лагдана.

Д. Доржиев.

Һү тушаалгаяа болзорһоонь урид дүүргэбэ

Молотовой нэрэмжэтэ колхоз гү-рэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб Яруунын аймагай колхозуудай дун-даһаа эгээл түрүүлэн, майн 20-до дүүргэбэ. Тиин колхоз үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 60.349 литр һү үлүү ехээр тушааһан байна. Гадна, колхоз хэдэн мянгаад литр һү гүрэндэ дээшэлүүлэгдэһэн сэн-гээр худалдаа.

Мүн Кировэй, Карл Марксын, Ма-ленковой нэрэмжэтэ колхозууд гү-рэндэ һү тушаалгаяа жэлэй түрүү-шын хахадта дүүргэхын түлөө тэм-сэжэ байна. Энэ үе соо Маленковой нэрэмжэтэ колхоз 69 мянган литр һү гүрэндэ тушаагаа.

Малай ашаг шэмэ үгэлгые эрид дээшэлүүлхын түлөө аймагай кол-хозуудай бүхы хүсэеэ элсүүлэн хү-дэлмэрилжэ байһыень энэ жэшээ эли тодоор харуулна.

Д. Санжиев.

Олоной хүсэн

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пле-нумэй тогтоолые колхозуудай бэе-лүүлхэ хэрэгтэнь Хэжэнгын аймагай предприятинуудай, эмхи зургаануу-дай коллективүүд ехэ туһаламжа үзүүлжэ байна. Һаяхан Чесаның со-моной эмхи зургаануудай албахааг-шад воскресник эмхидхэжэ, «Комму-низм» колхоздо ехэхэн хүдэлмэри хээ. Жэшээлхэдэ, силос дараха нүхэ малтаһан, малай байра ба дал до-торхи аргал, шэбхэ сэбэрлэжэ, по-лидо гаргаһан байха юм. Гадна, Че-саныn долоон жэлэй һургуулиин һу-рагшад 18 кубометр барилгын шу-луу бэлдээд, хэрэглэгдэхэ газартань зөөжэ асараа.

Воскресингтэ хабаадагшадта кол-хозой правлени баясхалан хүргэһэн байна.

А. Михайлов.

Галина НИКОЛАЁВА

МТС-эй директор ба главна агроном тухай повесть

ОТРЫВОК

Энэ хабар байгаалидашье хо-ймуу байдал тохёолдоо һэн. ...Та-рилга хэхэ саг үни ерэһэн аад, тарижа болохогүй! Үдэ-рынь наран дулаанаар шараад, һүниндөө хүйтэржэ, газар ян хөрэшэнэ. Үдэр бүхэндэ огород дээрэ хоёр дахин гүйжэ ороод, шорой газар руу хээд үзэнэб. Шэ-мэсэ тарихаар бэшэл байна! Хүй-тэнһөө айдаггүй туладань наран сэ-сэг тарижа эхилээбди. Квадратно-гнездовой аргаар тарилгамнай муу бэшээр ябажа эхилээ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй, юуб гэхэдэ, Гоша Чумагта репортёрнуудшье ерэһэн юм.

Нэгэтэ кабинет соогоо элдэб саар-һануд дээрэ гараа табижа, коридор дахи радио халта шагнаархан һуу-ба. «МТС-эй директор Чаликов» гэжэ гэнтэ дууулажархибаб... Энэ юун тиин юумэ гээшэб гэжэ бодобоб. Намайн адли фамилитай, ондоо МТС-эй директор Чаликов байгаа гээшэ гү? Шагнаһаар байтарни Георгий Чума-гые дурдаба....Юун болооб гэхэдэ? Квадратно-гнездовой аргаар тарил-га хэһэн тухаймнай «Известиин» корреспонденци дамжуулжа байба... Манай Гоша бүхэсоюзна рекорд туй-ла алдаа! Энээн тухайнь кор-респондент хөөрэнэ, хэрэгынь хараӓгүйшэгөөр ябажа байһан ма-най хүршэ МТС-үүдтэ бидэниие жэшээ болгон харуулна.

Би гансаараа репродуктор доро байнаб, харин репродуктор намайе бүхэсоюзна масштабаар магтана! Манай МТС-ые, Гоша Чумагые, Ар-кадииешье магтана... Нээрээшье маг-тамаар юумэн бии байба... Хүршэ МТС-үүдэймнай «СШ-6» гэжэ сеял-кые ябуулжа ядажа, детальнуудыень таарууулжа байха үедэнь, манай МТС үдэр бүриингөө нормые үлүүлэн дүүргэжэ, таригдаха талмай дээрээ кукуруза, наран сэсэг тарижархиһан байгаа.

Аркадий гүйжэ ерэбэ, үһэнинь һаглайшаһан, трубкань унтаршаһан.

—Шагнаа гүш?—гэнэ.—Бүхы орон соо! Мүнөө жэлдэ энэ квадрадуудай ашаар иимэ урда орошожо болохо юм гэжэ хэн мэдэбэ?! Мүнөө жэлдэ өөһэдөөшье мэдэнгүй эгээл гол тү-лэбынь оноо байнабди!

Хүн зон сугларба, бултадаа хүхюу-тэй, баяртайнууд, бултадаа бидэниие амаршалнад. Энэ ушарые хүрэһөөр би ойлгожо ядабаб. Бүхэли хабараа-раа хараажа, хараажа, харин гэнтэ...

Кабинет соогоо ороод, һанаагаа зобожо һуунаб. Хажуугаар райком-һоо Ручейко намда хонходобо.

—Шагнаа гүш? Болоол даа! Саа-шадаа тиимээр лэ ябагты!

—Дууланаб, нүхэр райкомой сек-ретарь, тиимээр лэ ябахабди!—гэжэ би харюусабаб.

Харин өөрөө: энэ юун гэһэн байдал гээшэб?!—гэжэ бодоноб. Хүл хөөр-сэг! Үсэгэлдэр хүйтэн байһан аад, мүнөөдэр халуудама дулаан! Үсэ-гэлдэр райкомдо голдомнай хүрөө, областной газетэ таһа хараагаа, ха-рин мүнөө центральна газетэдэ, ра-диогоор бүхы Советскэ Союз соо магтажа байна! Һонин лэ юумэ бай-на даа!

Линочка звонилжа, амаршалба. Коридор соо хүбүүд сугларжа байна, энэ ушарые түрэ найр шэнгеэр угта-хаяа түхеэрнэ хэбэртэй, намайешье урина.

Би бодолгото болошоод һуунаб... Бултадаа хүхюунууд, баяртайнууд, харин Настя хаанаб даа тосхоной захада үрөөһэн хүл дээрээ дохон-шоожо ябана, юуншье болоһон ту-хай мэдэнэгүй, МТС-һээ гарахаяа түхеэржэ байха...

Тэрэнэй нэрые дурдабагүй. Мэнэ һаяхан выговор абаһан хүниие маг-тахаяа корреспондент түбэгшөөгөө ёһотой! Шүдхэр абаашаг, юун боло-жо байна гээшэб даа! Аркаша ороод намайе гэртээ урина. Хожом ошохоб гэжэ найдуулаад, өөрөө ха-жуу тээшээ халба һүрэжэ, Настиин байдаг үйлсөөр ошобоб. Мүнөө гэр-тээл байгаа ёһотой гэжэ бодоноб.

Бүрэнхы боложо, хүйтэржэ байба. Талын һалхин хүйтэн амисхалаар тос-хон тээшэ үлеэнэ. Настиин ворота-гай хажууда шалбааг тогто-шоһон аад, орохын аргагүй. Сон-хоһоонь гэрэл гарана. Тиимэһээ гэр-тээл байгаа ёһотой. Би Настиин сон-хо тоншожо, хэрэлсээ дээрэнь гарга-ха гэжэ бодобоб. Сонхын хажууда ошоходоо нэгэ иимэ юумэ харабалби даа. Пеэшэн түлеэтэй, тэрэнэй урда-хи набтархан һандали дээрэ нюураа-раа сонхо тээшэ хараад, жэгтэйхэн костюм үмдэжэрхиһэн Настя һуужа байба. Зунай богонихон хамсытай сарафан, тэрээн дороһоонь Настиин үлүүсэ дурладаг хүхэ лыжнэ шаро-вар харагдана. Нэгэ түринь шууг-данхай, томо модон амһарта соо хэ-һэн уһанай ууралда булгарһан хүлөө эмшэлжэ һууна. Гартань тоһо-той зүһэмэг хилээмэн, урдань үһэ ноохондоо дарагдашаһан, муухай нохой сонсойжо һууна... Настя хи-лээмэсээ өөрөө нэгэ хазаһанай удаа тэрээнһээ хухалаад, нохойдоо үгэнэ... Настиин нюурта нёлбоһон... Үшөө ямархан нёлбоһон гээшэб! Мүнгэнэй уһан шэнги хүндэ аад, томо нёлбо-һон... Настя нэгэ юумэн тээшэ хара-шанхай, һугшархадань уралынь татагалзана. Нёлбоһоо аршажар-хёод, хилээмэсэ хазажа, дахин но-хойдоо үгөөд, баһал һугшаржа оро-но... Шарайнь уйдхар гомдолдо да-рагдашанхай. Гарынь нарихан, һу-лануud, мүрэнүүдынь хобшогор боло-шоһон, эсэшэһэн. Тиихэ үедэ хэндэл адли болоод һуугаа гэжэ һананат? Танда энсэдэтэйшье байжа болохо... гайхалтай һонин юумэнүүдые хара-жа дадашаһан Москвагай хүнүүд ха юмта. Энээнһээ урда би хэдэн дахин Сибирьһээ гаража ошоһон байхаб. Студенческэ экскурсяар Москва, Ле-нинградаар ябаа һэм. Тиихэдэ Эр-митаж соо нэгэ статуй намайе гай-хуулаа һэн. «Номгорол» гэжэ нэрэ-тэй бэлэй. Һанана гүт? Нэгэ басаган толгойгоо гунхуулжархёод, гарнуу-даа үбдэг дээрээ табяад һуугаа һэн... Нюурынь харагүйб, харин нарихан хүзүүень, һугшарһан гарнуудыень ажаглаа һэм, тиигээд лэ энэ басаган тухайда хуу ойлгоо бэлэйб: һайн нилдам басаган, номгохон даруу зан-тай. Энээниие харахадаа ошоод ар-гадаһайб, туһалһайб гэхээр һэн. Энэ «Номгорол» гэжэ статуяе бүхы наһан соогоо мартахагүй-гөөр хадууһанаа һанахадаа гайха-дагби. Манай Настя тиимэ ба-саган бэшэ байгаа? Тиигээд мүнөө харан гэхэдэмни тиимэрхүү боло-шоод һуубал даа. Би иимэ болошоод һуухыень нэгэшье хараагүй һэм. Хойноһоо түлхюулһэн юумэдэл даб гэжэ, шагайсаа уһан соогуур гүйжэ ошоод, үүдыень тоншобоб.

Үүдээ нээбэ. Намайе харахадаа нюдэндэнь нэгэшье нёлбоһогүй, уй-даһан, гашуудаһанай тэмдэг үгы бо-лошобо. Хайша хэрэгээр, даруу ном-гохоноор нам тээшэ харана. Мэндэ-шэлэлдэнэшьегүй... Хүйтэнөөр асуу-на:

—Юун танда хэрэгтэйб, Алексей Алексеевич?

Мэнэ һаяхан уйлажа байһандаал адляар мүнөө тэрэнэй уйлажа байгаа һаа, одоо мэдэнэгүйб, хайшан гэхэ байгаабиб? Энэ харасаараа, эдэ үгэнүүдээрээ намайе хүйтэрүүлжэр-хибэ... Юуншье гэхэсэ ойлгожо яда-наб... Юун гэхэб, юу хэлэхэб, ойлго-ногүйб!

—Настасья Васильевна, мүнөө «һүүлэй мэдээсэлэй» корреспонден-ци дамжуулаа, манай МТС-ые, квад-ратно-гнездовой аргаар тарилга хэ-һэнэй түлөө Гоша Чумагые илан-гаяа ехээр магтаа гэжэ танда дуул-гахаяа орожо ерээб,—гэжэ хэлэбэб.

Ехэтэ баярлаха аабза гэжэ һана-һан байгааб. Теэд тэрэнэй шарай дээрэ баярлаһанай тэмдэг үзэгдэбэ-гүй, хайша хэрэгээр намда хэлэбэ:

— Квадратно-гнездовой аргаар тарилга хэгдэхэл ёһоороо хэгдээ. Гоша үнэхөөрөөшье бэрхэ хүбүүн! Үлүү ехээр магтамаар ажаллана. Тэрэниие радиогоор магтаһандань би ехэ баяртайб.

Ингэжэ хэлэхэдээ нам тээшэ ха-рабашьегүй.

Настя гэр соохи юумэсээ өөдэ тата-на, пеэшэндээ түлеэ хэнэ. Гаража ошохо байһан аад лэ, һандалидаа хадаатай юумэ шэнги, Настя тээшэ хараад, һуужал һуунаб. Анха түрүү-шынхеэ хараһан шэнги болоноб. Нюурынь багахан аад, зоригтой ха-туу, ялалзаһан сэнхир нюдэтэй, ама хамарынь үхибүүнэйхидэл адли... Хатуу зоригтой, зохидхон, омогтой, бодолгото болоһон тэрэнэй нюурта юун үгыб даа!... Үмдөөд байһан хуу-шаншаг сарафаниинь, шаровар үм-дэниинь зохидхон гээшэнь... Энэ кос-тюмаараа байхадаа казак, узбек гү, али татар басагандал адли... хатар танца наадажа байһандал хүнгэхэ-нөөр хүдэлнэ. Модон амһарта соохи уһаяа адхахаяа газаа гарана, би харажал, харажал һуунаб.

Ямар нэгэн һайн, юрэ бусын юумэ хэлэхэ гэхэдэмни ухаандам юуншье ороногүй. Тиигэжэ тиигэжэ ехэ тэнэ-гээр иигэжэ хэлэжэрхибэб:

—Энэ костюмтнай тандаа угаа зо-хидхон. Сарафан, лыжнэ үмдэн ехэ һайнаар таарана...

Настя стул дээрэһээ нэгэ хубсаһа абажа, миний һууһан һандали дээрэ шэдэхэдээ:

—Танда эгээ энэл угаа зохистой,— гэжэрхибэ.

—Энэтнай юун бэ?—гэжэ асуубаб.

—Миниин юбка! Танда бэлэглэхэ-дэмнье болохо. Үмдэндэ орходоо энэ юбка танда угаа зохихо. Эрэ хүндэл адляар ажалланагүйт....Ингэжэ хэ-лэхэдэнь, намайе ташууураар сохиһон шэнги болоо бэлэй.

В. Лубсанов оршуулба.

Ш. НИМБУЕВ

Хандахан тухай шүлэгүүд

1. ХӨӨРХЭН ХАНДА

Эжыдээ оюулһан
Эреэхэн сарфантай,
Баабайдаа абхуулһан
Багахан сүүмхэтэй,
«Эмгэн эжынгээ
Эрхэхэн» гүүлдэг,
«Бэеынгээ зэргээр
Бэрхэхэн» гүүлдэг,
Дуугаржа һураадүй,
Дуу дуулажа үзөөдүй,
Хоёртоо ойртоһон,
Хотондо танюулһан,
Туяарһан шарайтай,
Толорһон нюдэтэй,
Хараһаар хөөршөөмэ,
Нээрээһээ өөгшөөмэ
Элдэбтэй, зугаатай,
Энеэдэтэй, хүхюутэй,
Хөөрхэн басагантай —
Өөрэхэн Хандатай
Танилсаад мүнөө
Бэшэбэб шүлэгөөр.

2. ХАНДА БҮХЫ ХЭЛЭ МЭДЭДЭГ

Ород, бурядшье,
Ойрод, хитадшье,
Яхад, монголшье,
Япон, казахшье
Хэлээр бэшээтэй,
Хэблээтэй номые
Хандада үгөөд
Үзэгты,
Хажууһаань хараад
Байгты:
Хамар дороо гүнгэнэн,
Хаба соогоо үгэлэн,
Тогтон, торонгүй,
Тулин, ядангүй,
«Уншаһаар уншаад»,
Һэхэһээр һэхээд
Гарашахал даа,
Энеэбхилхэлта даа.

3. ХАНДЫН ЕХЭШҮҮЛЭЙ СТУЛДА ГАРАХАДА...

Абира абирһаар,
Арайхан гэжэ,
Татажа ябаһаар
Тангайн алдажа,
Стулда гараад,
Лаблажа һуугаад,
Столой саанаһаа
Харахыень харагты:
Хамарынь харагдахагүй,
Харин хаб харахан
Хоёр монсогорхон
Мойһохон ургашоод,
Хүдэлхэдэжэ байхал,
Энеэлдэхэдэжэ байхал.

4. ХАНДЫН ТУГАЛ ТУУҺАН ТУХАЙ

Шодогорхон бургааһа
Урдаа баринхай,
Шомбогорхон уралаа
Утахан бологонхой:
«һүйш, һүйш» зандаран,
Һурхэй маяг үзүүлэн,
Тугалаа тууна,
Годируулан...
Тугалынь байшана,
Залхууран,
Һөөргөө харана,
Һүүлээ шарбана,
Ханда сошон
Хашхараад,
«Баа-баа!» гэжэ
Бархираад,
Эсэтэрээ гүйшэбэ,
Бүдэрэн, бодон,
Эжыдээ аһашаба,
Эрхэлэн, тэбэрин.

5. ХАНДЫН МАГАЗИН ОШОЛДОҺОН ТУХАЙ

Эжытээ Ханда
Магазин ошоод,
Элдэб янзын
Нааданхай хараад,
Баярлашаба,
Бахархан,
Хабархашаба,
Хорхойтон.
«Аса,—гэнэ хаш, —
Тэрэниинень»,
«Аба,—гэнэ хаш, —
Энээниинень» —
Заажа байжа
Захирна,
Гаһар шангаар
Ганирна.
Хүнүүд баран
Хөөршөөнэ.
Өөрынь эжы
Өөгшөөнэ...

* * *

Эгээ гоё нааданхай,
Эжынь абажа үгэнхэй,
Һөөргөө бусажа ябаад һэн.
Өөрөө угтан уулзаа һэм.

6. ХАНДЫН СЭСЭГ ТҮҮҺЭН ТУХАЙ

Шаб шараханууд,
Яб ягааханууд
Хабарай сэсэгүүд
Хабатай гоёор толорно.
Эдээн соо Хандахан
Эжытээ хамта ябана,
Эжынгээ түүһэн,
Эблүүлээд үгэһэн,
Сэсэгүүды баринхай
Сэнгэжэ ябана,
Сэсэг түүжэ туршана,
Оныень оложо ядана:
Тархинень сэсэгэй
Таһалаад абана,
Эшыень тэндэнь
Ёдойтор орхино...
Эрбээхэй барихыень
Эжыгээ албадана.
Эжынь ядалсана,
Иигэжэ аргадана:
«Хожом басагандаа
Хоёрые барихаб даа».

7. ХАНДА НОМ СОО ЮУ БЭДЭРДЭГ БЭ?

Шэнэ ном
Барихадаа,
Шэнжэлжэ
Харахадаа
Зураг олобол
Ухаа алдан,
Зутар ехээр
Хүхидэг.
Олоогүй һаа
Урмаа хухаран,
Уруу дуруу
Болодог.

Манай һаалишанай оролдосото ажал

КПСС-эй Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй түүхэтэ тогтоолой гараһанай һүүлдэ манай колхозой партийна организаци коммунистка Гарма Тугутовна Лыгденовае һаамхай үнеэдэй гүүртэдэ ахалагша һаалишанаар эльгээһэн юм. Коммунистка нүхэр Лыгденова һаалишанаар хүдэлмэрилжэ эхилхэтээ хамта ажалдаа шэнэ түрүү аргануудые хэрэглэжэ захалһан байна. Тон түрүүндэ тэрэ үнгэрэгшэ жэлдэ гүүртэдээ абаһан 44 тугалнуудаа эхэһээнь һалгаажа түлжүүлээ һэн. Мүн үнеэдэй һү үгэлгые дээшэлүүлхын зорилгоор һүниин адуулга, үнеэдые үдэртөө гурба дахин һаалга эмхидхэһэн байна. Тэрээнһээ гадна, гүүртэдэ һү һаалгын тоо бүридхэлые һайжаруулха хэрэгтэ ахалагша һаалишан ехэ анхаралаа хандуулһан байгаа.

Энээнэй ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Лыгденова үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1260 литр һү һаагаа.

Коммунистка Лыгденовагай даажа байдаг гүүртын һаалишад малай үнгэрэгшэ үбэлжэлгые гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргөө, үнеэдһээ һү һаалгаяа горьтойхоноор дээшэлүүлээ. Ажахын жэлэй түрүүшын хахад соо үнгэрэгшэ жэлэйхидээ орходоо 7358 литр һү үлүү ехээр һаажа, эндэхи һаалишад аймагай һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаралсаһан байна. Апрель, май һарануудта энэ гүүртын һаалишад һү һаалгаяа бүри дээшэлүүлбэ.

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй харюуда Гарма Тугутовна өөрынгөө даажа байһан нютагай үүлтэрэй үнеэдэй тус бүриһөө 1800 литрһээ доошо бэшэ һү һааха уялга абаба. Энэ гүүртын һаалишад Мария Данзанова, Санжайханда Дондукова болон бусад мүн лэ дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгануудые абаад, ажалайнгаа эршые үдэр бүри шангадхажа байна.

Б. Батуев, Закаменай аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

Һурагшад колхоздо туһална

Энэ жэлдэ МТС-эй кукуруза тариха сеялкэнүүдэй муугаар ябаһан дээрэһээ Хэжэнгын аймагай Чесаһын долоонжэлэй һургуулиин һурагшад нютагайнгаа «Коммунизм» колхоздо кукуруза тарилгадань бүхы шадалаараа туһалха гэжэ шиидээ. Һаяхан 5-дахи «а», 6-дахи «б» классудай 40 гаран һурагшад таряанажалай 2-дохи бригадын поли дээрэ гаража, тэрэ үдэртөө 4 гектарта кукуруза квадратно-гнездовой аргаар тариба. Һурагшадтай хамта багшанар А. И. Иванова, К. Д. Лубсандоржиев гэгшэд, мүн Хэжэнгын аймОНО-гэй багшанарай кабинедые даагша БМАССР-эй габьяата багша Батор Прокопьевич Махатов кукуруза гараар тарилсаа.

А. Михайлов.

Атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын конференцидэ бэлэдхэл хэхэ ООН-эй консультативна комитедэй сесси дүүрэбэ

ПАРИЖ, майн 28. (ТАСС). Атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын конференцидэ бэлэдхэл хэхэ ООН-эй консультативна комитедэй сесси Парижда болоод дүүрэбэ. Уласхоорондын конференциие эмхидхэлгэдэ хамаатай практическа асуудалнуудые комитет зүбшэн хэлсээ. Энэ конференци августын 8-һаа 20 хүрэтэр Женевэдэ болохо юм. Сессиин дүүрэһэнэй хойно толилогдоһон коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Консультативна комитедэй шиидхэбэриин ёһоор уласхоорондын конференциин пленарна заседанинуудай болоһоной һүүлээр конференци хадаа реакторнуудай технологиин, тэдэнэй физическэ ба химическэ шанарые шэнжэлхэ талаар, реакторнуудые металлургида хэрэглэхэ талаар, биологидо, медицинэдэ ба промышленностьда изотопонуудые (атомуудые) хэрэглэхэ талаар гурбан комиссиие байгуулха юм.

Консультативна комитет хадаа наукын элитэ ехэ ажал-ябуулагшадые, тэрэ тоодо советскэ эрдэмтэ В. И. Векслер ба А. Л. Курсанов гэгшэдые конференци дээрэ лекцинүүдые уншахын тула Женевэдэ ерэхыень уриха гэжэ шиидхээ.

Журналистнуудай дунда мэдээжэ болоһоной ёһоор, Женевэдэ зарлагдаһан уласхоорондын конференциин болохын урда тээ, тэрээндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие түгэсхэхын тулада комитедэй баһа нэгэ сессиие зарлаха тухай СССР-эй түлөөлэгшын оруулһан дурадхалые консультативна комитет һайшааһан байна.

Варшавска Договорые эсэслэн баталалгын грамотануудые Польско правительствын хадагаламжада Чехословаки дамжуулан үгэбэ

ВАРШАВА, майн 28. (ТАСС). Чехословацка Республикаһаа Польско Арадай Республикада байдаг онсо ба бүрин эрхэтэ посол К. Воячек хадаа хани барисаан, суг ажаллалга, харилсан туһалалсалга тухай Албаниин Арадай Республикын, Болгариин Арадай Республикын, Венгеркэ Арадай Республикын, Германска Демократическа Республикын, Польско Арадай Республикын, Румынска Арадай Республикын, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай ба Чехословацка Республикын хоорондо баталагдаһан Договорые эсэслэн баталалгын грамотануудые дээрэ дурсагдаһан Договорой 10-дахи статьягай ёһоор Польско Арадай Республикын правительствын хадагаламжада үсэгэлдэр дамжуулан үгөө.

Эсэслэн баталалгын грамотануудые хадагаламжада үгэхэ тухай протоколдо Польско Арадай Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Скшешевский ба Чехословацка Республикаһаа Польшодо байдаг посол К. Воячек гар табяа.

Англида болоһон парламентска һунгалтын дүнгүүд

ЛОНДОН, майн 28. (ТАСС). Нэгэ округһоо бэшэ, бусад бүхы округуудта болоһон парламентска һунгалтын дүнгүүд мүнөөдэр толилогдоо. (Дүн гаргагдаагүй үлэһэн нэгэ округ соо консервативна парти мандат абаха бэзэ гэжэ хүлеэгдэнэ). Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор парламентын һууринууд иимээр хубаарилагдаа: консерваторнууд (общинануудай палатын түрүүлэгшые оруулалсан)—344 һуури, лейбористнууд—277, либералнууд—6, Синн Фейн гэжэ ирландска парти—2 һуури эзэлһэн байна. Тиимэ болохолоороо мүнөө консерваторнууд 59 һуурияар булюу болобо. (Үнгэрэгшэ зарлалай общинануудай палатын тараагдаха үедэ консерваторнууд 19 һуурияар булюу байһан юм). Мүнөө консерваторнууд 23 шэнэ һуури эзэлээ, тиихэдэ лейбористнууд 17 һууряа алдаһан байна.

Телевизионно дамжуулгаар лейбористска партиин хүтэлбэрилэгшэ Эттли үсэгэлдэр үгэ хэлэхэдээ, өөрынгөө партиин диилдэһые, тэрэнэй дотор болодог арсалдаануудһаа шалтагаалаа гэжэ тайлбарилхые оролдоһон байна. Гэбэшье, хэблэлэй олон органуудай мэдэрһэнэй ёһоор, Баруун Германиие зэбсэглэхэ, яаралтайгаар зэбсэглэлгэ бэелүүлхэ гэһэн политикые баруунай үзэл баримталдаг лейбористска хүтэлбэрилэгшэдэй дэмжэдэг, тэрэниинень партиин жиирэй гэшүүдэй ба арад зоной буруушаадаг дээрэһээ лейбористска кандидадуудай түлөө үгтэһэн голос үсөөрэһэн байна. Эгээл энэ ушар парти дотор гараһан арсалдаануудай, тэрэшэлэн һунгалтын үедэ үсөөн голос абаһан ябадалай шалтагаан болоно.

«Эттли ба Моррисоной толгойлдог лейбористска партиин баруунай үзэл улам ехээр баримталһан политикые ябуулжал байдаг дээрэһээ» консерваторнууд илалта туйлаба гэжэ «Дейли Уоркер» газетын политическэ шэнжэлэгшэ онсо тэмдэглэнэ. Үнгэрэгшэ һунгалтын үедэ һунгагшадай 82,6 процентнь голосованида хабаадаһан байгаа һаа, мүнөө 77 шахуу процентнь хабаадаа гэжэ шэнжэлэгшэ тэмдэглэнэ. Баруунай үзэл баримталдаг лейбористска хүтэлбэрилэгшэдэй политикада дурагүйтэдэг зарим һунгагшад голосованида хабаадалсахаһаа арсаһан байна гэжэ тэрэ нэмээнэ. Хэблэлэй мэдээнүүдэй ёһоор лейбористнууд 1500 мянган голосоо алдаһан байха юм.

Общинануудай палатада консерваторнууд нилээд булюу болобо гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, үнгэрэгшэ һунгалтын үедэ абаһанда орходоо үсөөн голосуудые консерваторнуудай абаһанда газетэнүүд анхарал хандуулна. «Дейли экспресс» газетын шэнжэлэгшэ иигэжэ бэшэнэ: «1951 ондо болоһон һунгалтынхида орходоо консерваторнууд багсаахада 500 мянган голос үсөөнөөр абаһан байна.

„Принцесса Кашмира“ гэжэ индийскэ самолёдой гэмтэн унаһан ушар байдал тушаа английска хэблэл иигэжэ бэшэнэ

ЛОНДОН, майн 28. (ТАСС). «Принцесса Кашмира» гэжэ индийскэ самолёдой гэмтэн унахада, апрельдэ болоһон бандунгска конференцидэ КНР-һээ ба ДРВ-һээ ошожо ябаһан делегациин зарим гэшүүдэй наһа бараһаниинь мэдээжэ байна бшуу. Самолёдой гэмтэн унаһан тушаа мүрдэлгын дүнгүүд тухай индонезийскэ правительствын мэдээсэлые английска хэблэл ехээр һонирхоно.

«Дейли Мейл» газетын авиационно шэнжэлэгшэ Томпсон гэгшын бэшэһэнэй ёһоор «Азиин ба Африкын оронуудай конференцидэ хитадай дипломадуудай ошожо ябаһан самолёдые усадхаһан удаан сагай үнгэрһэн хойно тэһэрдэг минэ Гонконгдохи аэродромой хүдэлмэрилэгшэдэй дунда байһан һүйдхэлшөөр самолёт соо хэгдэһэниинь лабтай гэхэдэ болоно».

«Таймс» газетэ редакционно статья соогоо иигэжэ заана. Индонезийскэ правительствын мэдээсэл дээрэһээ хаража үзэхэдэ «самолёдой гэмтэн уналгые һүйдхэлшэдэй бэлэдхэһэниинь сохомтой байна».

Гэмтэйшүүлыень олохын тулада Гонконгын полици «али болохо юумые хэжэ байна». «Пекинэй зүгһөө табигдаһан зүб зүйтэй гэмнэлгые полици мэдэрхэ баатай болохо байна даа» гэжэ «Таймс» нэмэжэ бэшэнэ.

„Принцесса Кашмира“ гэжэ индийскэ самолёдой гэмтэн уналгые мүрдэлгэ тушаа

ДЕЛИ, майн 28. (ТАСС). Дейлидэ абтаһан мэдээсэлнүүдые урдаа барин, индийскэ информационно бюро иигэжэ дамжуулна. «Принцесса Кашмира» гэжэ самолёдой Бандунг ниидэн орохо бэлэдхэл хэжэ байха үедэ Гонконгын аэропорт дээрэ өөрынгөө албанай уялга дүүргэжэ байһан чиновнигуудай нэгэн (хитад угсагаатан) Тайваньда зугадан ошоо.

Египетско—израильска хилэ дээрэхи байдал

КАИР, майн 28. (ТАСС). Майн 27-до израильска ба египетскэ сэрэгүүдэй хоорондо дүрбэ дахин зэбсэгтэ тулалдаанууд болоо гэжэ «Аль-Ахрам» газетэ мэдээсэнэ.

Газетын мэдээсэһэнэй ёһоор Газы шадарай районой 4 пунктһаа израильска сэрэгүүд египетскэ хилын харуулнуудые буудаһан байна. Египетскэ сэрэгүүд урдаһаань буудажа, буудалдаан хоёр час шахуу саг соо үргэлжэлөө.

Амаралтын үдэр стадион дээрэ

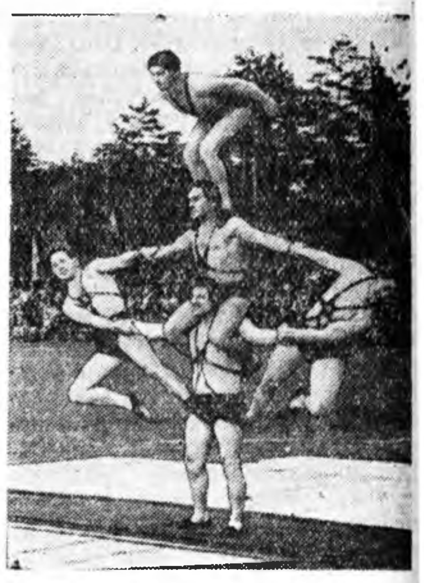

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр урин дулаан байжа БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ городой эжалшадай ниитэ сэнгэлгэ болоо.

Энэ үдэр стадионой ногоон талмай дээрэ Москвагай акробатическа ансамблиин артистнар гоё һайхан номернуудые харуулһан, футболоор, урилдаагаар мүрысөөнүүд болоһон байна. Мүн сугларагшад духовой оркестрын ирагуу һайхан хүгжэм доро танца наадаа.

Москвагай артистнар велосипедээр түргэн ябаха зуураа, орёо, тон һайхан номернуудые гүйсэдхөө, зариманиинь 2—3 пүүдэй гирьнүүдые шэдэжэ, өөһэдынгөө хүсэ шадалаар олониие һонирхуулаа.

4x100 метртэ болоһон эстафетнэ урилдаанда городой эгээн хурдан хүнүүд хабаадалсаа. Тэдэнэр энээнһээ урда туйлаһан амжалтануудаа улам арьбадхахын түлөө тэмсэһэн байна. Тиин эрэшүүлэй дундаһаа «Буревестник» обществын 1-дэхи команда 4x100 метртэ энээнһээ урда болоһон эстафетнэ урилдаанда тогтооһон сагаа энэ үдэр 0,2 секундаар арьбадхаба. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа мүн энэ обществын гэшүүн Данкова хурдаар гүйжэ ерээ.

* * *

Городой эгээн бэрхэ футбольно команданууд, РСФСР-эй түрүү һууриин түлөө мүрысөөндэ хабаадалсаһан ПВЗ-гэй «Локомотив» обществын футболистнар Улан-Удэ городой кубок барижа байһан «Байкал» обществын командатай уулзаа.

Эдэ команданууд мүрысөөгөө эршэтэйгээр захалаад, үсэд шанга тулалдаан болобо. Тиин нааданай түрүүшын хахад 1:0 тоотойгоор ПВЗ-гэй командын илалтаар дүүрээ.

Мүрысөөнэй хоёрдохи хахадта локомотивайхид шанга добтолго хэһэнэй удаа «Байкал» командын ворота руу хоёрдохи бүмбэгээ сохижо оруулба.

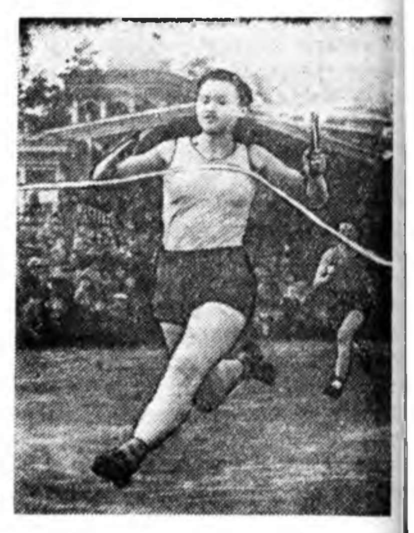

Байкалайхид урмаа хухаржа, наадаяа эмхи муутайгаар үргэлжэлүүлбэ. Эсэстэ ПВЗ-гэй «Локомотив» обществын команда 5:0 гэһэн тоотойгоор илалта туйлаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1) Москвагай акробатическа ансамблиин велосипедистнэр ябана. 2) Акробадууд байна. 3) Футболистнарай мүрысөөн. 4) Эстафетнэ урилдаан. «Буревестник» обществын спортсменка Данкова.

Текстнь **А. Игумновай.**
Фотонь **С. Доржиевай.**

Выставкые хүнүүд олооро харана

Майн 15-да нээгдэһэн уранзурагай республиканска выставкэ городой хүн зониие ехээр һонирхуулна. Энэ выставкые нээгдэһэн үдэрһөөнь хойшо 6 мянга холо гаран хүн хараа. Илангаяа амаралтын үдэрнүүдтэ хүнүүд олооро эндэ ороно. Һайшаалай дэбтэртэ олон хүнүүд выставкэ тухай ажаглалтануудаа, һанамжануудаа бэшэнэ. Тэрээн соо илангаяа колхозно үйлэдбэри боло промышленна предприятинуудай ... ваторнуудые харуулһан зохёолнуудые олоор зурахыень республикын уранзураашадта харагшад һануул... на.

Т. Иванов.

Тобшо һонинууд

★ **Зумбараа олоор хюдана.** Курумканай аймагай Хүшэгөөрэй долоонжэлэй һургуулиин һурагшад таряанай хоротон зумбараа олоор хюдажа байна. Һурагшад хүн бүхэнэй 15—20 зумбараа алаха гэжэ хэлсээд, тэрэнээ дүүргэжэ захалаа. Жэшээлхэдэ, һурагшад Володя Вачеланов, Валерий Ефимов, Володя Гаськов, Володя Кожевин гэгшэд хамта 120 зумбараа баряа.

★ **Һонирхолтой концерт.** Һохоршуулай Бүхэсоюзна обществын Яруунын аймагай отделениин уранһайханай самодеятельностиин коллектив гастрольдо ябажа, концерт харуулна. Һаяхан тус коллектив Хориин, Хэжэнгын аймагуудай колхозуудаар ябажа ерээ. Концертнэ программадань ород, бурят арадуудай дуунууд, уран һайханаар уншалга гэхэ мэтэ номернууд бии.

★ **Үбгэн дархан.** Бато Буянтуев Молотовой нэрэмжэтэ колхозой (Закамен) эмхидхэгдэхэһээ хойшо модошо дарханаар хүдэлмэрилнэ. Мүнөө энэ үбгэн 67 наһатай. Тиигэбэшье, колхозойнгоо ажалда хабаадалсаһаар. Нүхэр Буянтуев тэргэ илангаяа һайнаар хэдэг юм. Колхозой тэргэнүүд баран тэрэнэй уран гараар хэ... дэнхэй.

★ **Барилга дээрэ.** Түнхэнэй аймагай «Путь коммунизма» колхозой барилгашад нүхэд С. Климов, В. Д...шин, Д. Убушеев, Б. Андреев гэгшэд ямаршье барилга дээрэ хүдэлмэрилөө һаа, даалгабаряа ходо... үлүүлэн дүүргэнэ. Мүнөө эдэнэр колхоздоо бани барижа байна, баригаяа июль һара болотор дүүргэхын түлөө оролдожо, ажалай үндэр ... тээсэ туйлана.

★ **Механизаторнууд баясхалан хүргэбэ.** Сэлэнгын аймагай культурын байшангай уранһайханай самодеятельностиин коллектив колхозуудаар ябажа концерт харуулна. Һаяхан энэ коллектив Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой полевой станда ерэжэ концерт табяа. Һайн концерт табиһанайнь түлөө механизаторнууд ... дэнэртэ баясхалан хүргэһэн байна.

Редакторай орлогшо
О. Г. ГОМБОЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00468. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 2754.